

Български Книжници.

ЧАСТЬ II.

1858. ДЕКЕМВРІЯ

КНИЖКА ПЪРВА

ПРОСВѢТЕНІЕ и КНИЖНИНА

на

БЪЛГАРИ-ТИ.

— — —
Общій изгледъ.

VI

Незнаемъ ако ся нахожда въ Европа нѣкъдѣ подобенъ
началникъ на Книжнина; то е истина, че тамъ има нѣ-
кои отъ учени-ти, които носятъ първо и прочюто имя
между други-ты си събратія и между просвѣтений свѣтъ,

Члс. III. Книж. 23.

1

обаче тѣмъ сѣ го придобили съ свое-то високо учение, съ своя даръ и съ свои-ты добры и похвалны списанія. И тукъ *начальникъ на Книжница* имаше си другъ разумъ: писателѣ трѣбаше да списвать и прѣвождать по тя всяка заповѣдь, и учителѣ бѣхъ дѣлжи да прѣподавать тѣхъ книги отъ нѣмай-къдѣ, та съ тоякъ начинъ той надѣеше да можнъ виде вси-ты Българе, дѣто той желаше, като задѣлжнъ стары-ты заради добро-то, что правъ на млади-ти. Отъ друга страна той не щеше быти кѣзъ достойнъ за укоръ, ако сполучеше помысль-тъ съ колкото безумници щяхъ бѣдѣтъ ониѣ, които му станяхъ слѣпи, послушници. Нынѣ вѣкъ приближаваше да постави речено-то любоначалство и въ дѣйствиѣ.

Издание-то на Цариградскій Вѣстникъ едвамъ бѣло отворило три години като ся започехъ припириши произмѣны отъ непослушаніе на основателя му кѣмъ думанію *книжевенъ начальникъ*: първый вардеше здраво своя имотъ, а другой бѣше отворилъ лакевъ уста, та искаше да го лае. По то врѣмя Българе-ти записани съ малка-та търговійка, малко съгледвахъ тѣкыва работы, что ся описяхъ кѣмъ обще добро, за да пріемать и тѣмъ дѣлъ подобны обстоятелства, та ся показвахъ съ студено съдѣце кѣмъ всяко нѣчто отъ кое-то нѣмаше за тѣхъ похвала. Основатель-тъ на Цариградскій Вѣстникъ напусъ ся мѣчеше да имъ стопли и съживи то хладно сѣрдце, и стинало прѣди толгозъ врѣмя: само цареградскы-ты работни отглаголахъ на неговы-ты въздѣшанія. Най-послѣ той като ся видѣ посрѣдъ останалъ самъ си безъ никакъжъ помощь потеглева пѣтя право за Влашко като постави *залога* Цариградскій Вѣстникъ и Книгопечатницъ.

тѣ си за хилядо франга. По-добра́и по-сгодна случка не можеше вѣке да бѣде за *книжесный намятникъ*, освѣнь да плати реченый брой и да постави рѣка на всичко което и незабавно направи, что то бѣглець-тъ докѣ стигне, въ Букурещъ сварва тамъ листъ отъ Цариградскый Вѣстникъ забѣлѣженъ съ *първо число и първа година*. Тазъ забѣлѣжка показваше и потвърдяваше, че всякой раслекъ отъ поникнало-то Българско просвѣтене трѣбаше да ся потѣпчи безъ милость, та да приеме зачало отъ едно мѣсто, на кое-то съ врѣмя вси Българе трѣба да бѣждѣт признателни. Не случили ся прѣзъ години-си сѣще-то и съ Българска-та църкова въ Цареградъ? и оный не е можалъ по-добрѣ да сполучи, който е рекалъ: *„Бомаре сами собою притѣсняются“*. Обладани единъ пѣтъ Цариградскый Вѣстникъ и Книгопечатнищъ-тъ *му*, писателіе ся вацать съ поемъ, както казахме, та прѣвждать по тя заповѣдь книги за ученицы, на които *начинъ-тъ* за раздаваніе-то по Българскы училища не *врѣднува* да ся спомяне, а колкото за добрый имъ прѣводъ *оставаме* на Българскы-ты учени да сждятъ: книги-тѣ сѣ *на явѣ*, всякой листъ отъ днешній Цареградскый Вѣстникъ *носи* изброеваніе-то имъ както и цѣны-ты имъ, и ако *бы* по голѣма-та часть отъ Българе-ти да разумѣвахъ *отъ* книги както отъ брашно, увѣрени сме, че той *просвѣтителъ* щяше сполучи много по-добрѣ съ Книгопечатница-та си отъ колко-то съ своя-та воденица. Тя ако мели *брашно*-то ситно или едро, никого не е грижа, никой *нѣма* права да му продума нѣчто, а колкото за книгопечатница-та му *кои* и каквы книги издава, прѣведены отъ *сѣщій* или отъ други, всякой Българинъ малъ и голѣвъ *неа* *права*

да ги ꙗсѣжда, да ги хули или да ги похвалява, ако струвать. Ныѣ сѣщи ако видимъ нѣчто добро излѣ пѣрвомъ ныѣ сме готови да му оплетемъ венець брашлянъ и павой и да го намычимъ околорьсть съ личны-ты му похвалы.

Само това не е, той *просвѣтителъ* посягна рѣкъ до печатаніе-то на цѣрковны книги, и вѣке има издадъ Евангеліе-то, за да покаже на днешни-ти хора и *Стефанъ* Българскій языкъ отъ който имѣтъ основѣ издадены отъ него училищны книги. Много ни е мило, че ма то врѣмя не ни прощава днесъ да ся продѣлжимъ за ва главно пытаніе на цѣрковны-ты книги за *Българскы* само можемъ каза на кѣсо, че, ако е истина, *Кирилъ* *Методій* да сѣ ги прѣвели испѣрвомъ за Българе-ти то, стоятъ рѣкописи-ти и нѣкои печатны въ Венеція, трѣба ли пакъ тѣй да ся печатать за сѣщи-ти Българе това пытаніе е извѣстно вѣке на Българскы-ти кни продавци, то имъ обрича безкрайнѣ печалбѣ, та ся дѣлемъ и самъ си той *просвѣтителъ* да достигне скѣдачюе въ Българскы-ты цѣркви: Блаженъ мѣжъ нѣ иде на пѣти грѣшни и т. н.

БЪЛГАРСКАТА ТЪРГОВІЯ

за

ГРЕЧЕСКІЙ ЯЗЫКЪ.

« Надевамъ ся да съмъ добръ доказалъ » дума Г. Христо Д. Ваклидовъ въ заключеніе на своята статія за Греческій языкъ, вмѣстена въ №. 21. на Българ. Книжицы. Рѣшителното значеніе на тая фраза достойно ни заставлява, преди да увѣнчаемъ съ успѣхъ разсѣжденіето на пріятеля си, да намѣримъ, испытаме и пріемнимъ неоспоримыѣ истини, които го правятъ толкова твърдъ въ началата си.

Да уставишъ на страна, съгласно съ пріятеля си, религіозныѣ причины между Гръцкій и нашій элементъ причины които най много сѣ възбудили благородното му стремленіе въ защита на народното ни добро да выка срещу распространеніето на Гръц. языкъ. Отъ устата на Бебешкій на всеоб. и Цър. Исторія учитель е служилъ за подобныя произшествіята и между други народы и проумѣлъ е негли по кой начинъ е бывало тѣхното прикращаніе.

За нашата цѣль пріемаме коммерческото разглеждане на статіята, а за любословното не наемаме истѣтъ

гряжж като уставяме читателитѣ да ѝ исплитжѣтъ причинжж наградж ако е само полезно. Значително число отъ тѣхъ сж възпитаници на такива училища за които поминава ни наший пріятель, който не знайме на кой языкъ ся е разговарялъ съ нѣкой такива за да ся съгласимъ съ мнѣніето му относительно за познаніята имъ. Но да пристѣпимъ къмъ намѣреніето си.

« Думамъ непользжѣтъ отъ заниманіето въ Еллинскій языкъ, смотрена въ личныѣ нужды. » Тука, некажѣни е простено да разложимъ заблужденіето въ което е падналъ Г. Ваклидовъ като е далъ воля на мислитѣ си да кроятъ за дѣло непонятно и чуждо за него. Нека ся отнесе за мало всякій Българскій търговецъ въ началото на своето поприще търговско, въ неговый-атъ врьвежъ до най новата епоха и ще намѣри на всяко време въ своитѣ предпріятія отъ видоветѣ цереальны, колошіалны, манифактурны, на мѣстныѣ продукты, и банкирски спекулаціи *Гръкзатъ* слѣдовательно и въ развежданіето на тия подюги нужда е было да употрѣби языкать му. Тука отъ самосебеси ся ражда нуждата на тоя языкъ и думйтѣ на Г. Ваклидова: « Ные самъ си докарваме тая нуждж, като плащаме на писари които знаятъ тоя языкъ » си изгубватъ мнимжѣтъ тяжесть. Нека, думамъ, всякій Българ. Търговецъ си утвори свожѣтъ *corré de lettres* и разбира названіята на корреспондентитѣ си въ всичкитѣ Европейски піяци, гдѣто сж тѣхныѣ търговски разиденціи и проумѣй какви сж онія Европейски Търговцы, съ които спроти думйтѣ Г. Ваклидова България начнала да има достославны сношенія. Тамо надъ Българската си подписка ще прочете словата и языкать

Гомеровъ, които ще упрровергаятъ и таѣ идеи на пріятеля ни. Тука ся проумѣваме съ него. Наконецъ, нашій народъ като е отъ естеството близо до Гръцкій ималъ е и има съ него чрезъ языкъаъ му связь непрерывна, связь увенчана съ най блестящитъ успѣхы въ търговското ни значеніе и за това, нека отговоря всякій нашъ търговецъ отъ най маліи до горный класъ.

Въ четеніето на статіата настигнахме и при тіа думы: « Трѣбали, когато Европейскитъ языцы ся говорятъ въ всычкій Цариградъ, да пишемъ търговски писма съ языкъ който пада въ заблужденіе и пр. Изгубихме отъ тіа безъ никаква взаимна связь періоды теченіето на мыслѣта си и пытаме пріятеля си подъ какво значеніе ги е писалъ. За първый періодъ ще приѣмнимъ два случая: *Фамилярный* и *Коммерческій*. Но понеже първый не е отъ катигоріята ни то въ разлаганіето на другій ще откриѣме друго заблужденіе на нашій *Критикъ*, който, видися да е сънувалъ че въ всычкитъ у Цариградъ търговски *Етаблисменты* ся е наложила оная систима която иматъ у училището си у Бебекъ т. е. въ исключеніе на другитъ языцы да ся говори само Французкій та за това не е чулъ да ся говори и Гръцкій. Вторій періодъ намираме съвсѣмъ безмѣстенъ за това и отговоръ не му дължимъ, защо незнаѣме що проумѣва пріятеля ни? Наконецъ, Г. Ваклидовъ казва че Гръцкій языкъ е употребляемъ отъ Българитъ а читателитъ знаѣтъ веке че Българитъ имали сѣ и иматъ сношенія съ Гърцытъ и языкъаъ имъ е *полезенъ* за насъ.

« Надѣвамъ ся да съмъ добръ доказалъ. » Тая фраза спроти мнѣніето ни си нѣма мѣстото и отъ това статя-

та на Г. Ваклидова неуправдава надеждѣ му, и в това имаме съгласіето на търговскій ни *силлогъ*.

Това разлаганіе направихме съ намѣреніе да кажемъ на пріятеля си съ явны практичны у джебъ доказателства че не е още время да ся поти за списаніе на надгробното слово върху носилото на Гръческій языкъ, но по добръ да чака нѣкое Физическо промѣненіе което да отстрани географическитѣ ни граници и тѣй на всагда да ся усвободимъ отъ греческій народъ и языкъ, аму ако е само това възможно...

Х. М. Пашовъ.

Със една рѣчь, Г. Пашовъ, като видѣлъ *copie de lettres* (копіята отъ писма) на заведеніето у което той се намираше, че по много-то писма сж до Гръци, завчашъ заключилъ, че България безъ гръцкитѣ языкъ не могатъ да правятъ търговия и дѣто ще рече че България както учимъ гръцкитѣ языкъ преди десетъ години, трябва да правятъ пакъ същото. Види се, че Г. Пашовъ не размислилъ по пошироко и да се попита самси: дали у сичкитѣ Копіи на търговскитѣ заведенія България щемъа названія на Корреспонденти-та съсъ языкъ-тѣ Гомеровъ? Дали не щемъа има доста търговски Български кѣщи, които въ своитѣ предпріятія отъ видоветѣ Цереза, Кодоніади, Мануфактурин, на мѣстнитѣ продукти и банкирски спекулація да кажемъ и България или и други народъ? Най-поса да си каже: нѣка пріемемъ че по европейскитѣ яци сѣкоги Гръка сѣрми, нѣ дали сичкитѣ Български търговци общо съсъ тяхъ нѣмѣтъ работа? Не сж ли една шека сѣмо тѣзи Български яци ходятъ да търсятъ Гръка по европейскитѣ яци? А пакъ общо България не си ли правятъ търговіята пакъ съсъ Гръка? Тѣзи питаньета като си направяше у умѣтъ, и поимислеше още по на дълбоко, и кахеше: дали у тѣзи европейски яци не може да има и Българе, както има и Гръци, и тѣ Българе да саучатъ на търговскитѣ заведенія? — То Г. Пашовъ щеше да си отговори самси: — на, названіята на корреспондентитѣ отъ Българска-та търговія дѣто се чу съсъ языкъ Гомеровъ, сж съсъ языкъ мако; търговскитѣ Български кѣщи въ своитѣ предпріятія отъ видоветѣ цереза и др. намирѣтъ козко да е и Българе, които отъ день на день се умножавѣтъ; онѣзи Български търговци дѣто търсятъ Гръка по европейскитѣ яци сж много мако за да могатъ да даватъ законъ на сичката Българска търговія. Тогази ще да заключи Г. Пашовъ, че потребата за една часть не може да стане потреба и за цѣло. Ако трябва гръцкитѣ языкъ на една шека търговци, дѣто търсятъ корреспондентъ съсъ названіе отъ Гомеровъ языкъ, трябва ли тѣ языкъ и на цѣлъ Български народъ?

Г. Пашовъ, като му се щѣло да се противи на мислитѣ отъ Г. Ваклидова, по щеше да сполучи, ако му щеше, че за Българската търговія трябва да кажатъ Гръци, тава и Нѣмци, Французи, Турски и др. споредъ нѣстото, да налага на България гръцкитѣ языкъ. Колкото за другитѣ размисленія у статіята на Г. Пашова, нѣмъа никакъвъ разумъ не извадимъ отъ тяхъ, и за това ги прѣмъчавамъ.

РАДИ ЗАЧЯЛО-ТО и МѢСТО-ТО

и

Глаголическы-ты слова.

Отъ П. І. Шафарика.

Отдѣлъ II.

(Вижъ Чис. III. Книж. № 22, страницѣ 276.)

Поставямъ тукъ само едно изброеваніе отъ такывы думы и изговарванія, на конто Паннонство-то имамъ за доказано спорядъ вышеречены-ты основы, **най** паче отъ три-тѣ главни извори, отъ Псалтыря, **Евангеліе**-то и Апостола, обаче съ привзяманіе-то заедно и **иѣ**кои други ветхы памятници, както Глаголита Клоціанусъ и единъ краткій изводъ отъ проповѣдь, при конто **по** **правило**-то за да ванать по-малко мѣсто, щѣ докарамъ **само** едно доказателство и щѣ изясня на кѣсо, като **оставя** повѣче-то исполненіе въ дѣйствіе на други ради **това** испытателю.

Натрѣти, натровити, cibare, nutrire, τρέφω; **кыр.** **напита-**
ти. Пс. 79. 6 глг. натровиши **кыр.** 1296. 1. **напитаешн.** Ис.
80. 17 глг. натрѣе отъ тѣка пшенична, **кыр.** **напита.**
Въ С. Никлазарскый Евангелскый Код. Маѳ. 25, 37.
αλκήϊδшта ѿ натрѣхѣмъ, **кыр.** **напитахѣмъ.** Въ Каратанскы-
ти памятници: лачна на трѣхѣху, съ което **Паннонство**-то

на дума-та есть здраво поставена. Днесь словен. трѹ, трѹвати, сѣрб. отруїем, отсѣвати и т. н. само въ лоше значеніе за vergiften, intoxicare.

Окришаз ис. нѣ. окришло ср. tabernaculum, *окрушѣ*, кыр. станз Пс. 77, 28. глг. Кро. скръсть окришла нхъ, кыр. 1296 л. пѣсрѣдз станѹ нхъ, Пс. Ав. въ С. Пет. окрестъ очръшта, Четни. 1495 л. скръсть очръштъ нхъ, Гораздъ 1529 л. окръсть сѣни нхъ. (Очръште ми есть малко недогадательно; та не могъ да отрядъ върху то). Окрешелъся наричя една Алпа (стан), кѣмъ Югъ отъ Сулицбахъ, въ Силіерскый околъ у Стейермаркъ, отъ подъ която извиря Савня (Sapp) отъ три главы. Планински стани ся наричятъ въ Стейермаркъ высокы Алпы, кои-то стоять на гѣсто около три-ти попрѣдѣлни точки, отъ Стейермаркъ, Картанія и Крайна. Старо-Боеи окрешел, orbis, Пс. 139. гл. 10, въ Климентови Музейскы рѣкп.; новобое. окршлек: Корень-тъ есть крѣстъ circulus, solstitium

Лѣква, pluvia, imbres, *дубровъ, дубровѣ*, кыр. тѣча Пс. 77, 44, глг. рѣки нхъ и лѣкви нхъ, кыр. 1296 л. тѹча (тѣча) нхъ. Кроатскы лѣква, palus, на островъ Веглія лѣки, т. е. лѣкы, лат. lacus, ветхиѣм. lagus и т. н. Какъ пмена на мѣста и езера много въ Кроація и Крайна: въ Каратъ лѣква, между Мѣрзлавовица и Дѣлянще, близо едно малко езеро Вектрѹнѣва лѣква, жѹта лѣква между Ценгъ и Отогачъ; лѣквица, между Подстене и Бродеръ Моравица; въ Крайна лѣкзе при Чернеболъ, лѣкзе кѣмъ Югъ отъ Трефенъ, лѣквица, горенія и дѣленія, Горня и Долня Лѣквица кѣмъ Сѣверъ отъ Меоттингъ.

Отокъ, insula *острѣ*; кыр. острѣвъ. Тѣй въ Псалтыр и Апостола, само Дѣл. 28, 7. гдѣто Струмицкый Апостолъ мѣна още старѣйшину стѣка, читеть Даміановый А

пост. 1324 л. старѣйшинѣ островному. Отск принадлежитъ исключительно на Венды-ти въ Крайна, Картанія и Стейермаркъ; другы ти Славяне: Боемци, Българе и т. н. и мѣсть островъ, Сърби-ти остро. Отъ това многочисленны мѣстны имена Отск въ Крайна, Картанія и Кроація; въ Крайна седемь мѣста Отск, въ Кроація многочисленны Отскъ и Оточац; въ Картанія Отск, Марча-Веортъ. испрвомъ една столицка принадлежна на Фрейсингъ, и основана на 1000 л., днесъ църковно мѣсто на езеро-Веортъръ.

Лѣкы, uli, ō; кыр. Іако. Втор. 32, 2. глг. лѣкѣ капачъ на трокотъ і лѣкѣ інье на сѣно, кыр. іако тѣча на трескотъ і іако ініе на сѣно. У Чакавци още и до днесъ лѣкѣ, лѣко. Имамъ думѣ-тѣ за сложна отъ лѣ-акы, лѣ-ако. Простото-то лѣ ся срѣща испрѣди въ лѣ-живъ, ἡμιθανής, semimortuus semianimis, Лук. 10, 30. Остром. и глг., въ Кро. лестер, лестер ако понѣ и леправ. Между това срв. и лик, similis, гоѣ. leiks инг. like, (срв. подолу Храбр).

лшүтз, ешүтз, frustra. мѣтз, кыр. вхсүїе, тѣнїе, Глаг. Клоц., С. Петерб. Пс. Аѡан. и др. глг. извори. Старобоем. іешүтны, новобоем. іеншты, vanus.

Бали, глг. правописано, вмѣсто балін, балсванїе, medicus medicina; кыр. врачъ, врачеванїе. Пс. 87, 11. глг. балїе вскрысѣть, кыр. 1296 л. бречебе възскрѣсѣть. Тѣй и Глаг. Клоц. и Фрейсингови памятници. Отъ послѣдній: 3. 90. бали тѣлес нашихъ, и 3, 92. послѣдїе балсванїе, видить ся, че дума-та ся есть намѣрала иѣкогаждъ въ Карантанія. Сърбскы баїати, incantare morbum даклемя. бали собствено incantator.

Ближка, мс. и жс., proximus, ὁ πλησίον ὁ πληγός; кыр. близъ.

ній. Пс. 37, 12. глг. банижик мсе, кыр. 1296 л, пакъ банижикы, обаче Сем. 1495 л. вѣке нскрынн мси. Лев. 18, 17. еднаждъ и банижикы ти сжть по-кжсно банжнїї. Въ Винодорескый законъ 1280 л. ся прочита: їмаїу нїега банжикъ ссѣд платити, а другї пол нїега банижикъ. Все тжй на памятникъ Вегіевъ 1388 л. Днесъ у Чакавци банжика колд все тжй какъ роднина.

Братрѣ, братріа, frater, fratres; кыр. братѣ, братїїа. Два-та вида братрѣ и братѣ, братріа и братїа у Глаголитци-ти сжть въ употребленіе; тжй и въ глаг. Клоц., въ Григорьевичево-то Тетраев., въ глг. Псалтырь, у Націанскаго Григора и т. н. Видове братрѣ, братріїа, намиратъ ся и въ Фреисингевн-ти памятници. Нынѣ братрѣ еств употребително още у Боемци и Моравци.

Чѣста, platea, платѣ; кыр. стьгна. Пс. 143, 14. глг. ни выпла въ чѣстахъ нхъ, Кыр. 1296 л. въ пространствѣ нхъ Сем. 1495 л. въ стьгнахъ. Въ глг. книги очѣстити, очѣштеніе, въ кыр. очистити, очиштеніе. На Кастуева памятникъ 1400 л. чѣста. Днесъ крайнскы, кроатскы и Боемскы чѣста, via.

Чѣшта, gratia, хара, нарѣч.; кыр. ради. Въ глг. книги у Іоанна Екзарха и д. Старократ. чѣшта, нынѣ у Чакавци чита. Срв. Архив за новѣстн. П. 2. 271.

Хлябъ, мн. хляби, кыр. хлябъ, мн. хлаби, calataeta, харахѣс. Быт. 7, 11. Пс. 41: 8. Въ глг. и кыр, памятни-ци. Имя-то на мѣсто хлѣбине въ Кроація можетъ да при-надлежитъ тукъ, и едамъ ли двойно хлѣбче въ крайна Русе. хлабаж, cespitus, и сродно-то нѣмско klassen, krepere klaff, crespitus, отїйва на первообразно-то значеніе ruptura, apertura.

Халупати, халупати, mendicare, їтати, протати, кыр.

просити. Пс. 108, 10. глг. и възхлѣпѣють, кыр. 1296 л. 1495 л. и възпросѣть. Марк. 10, 46, глг. сѣдѣаше... хлѣпѣ, кыр. просѣ. Лук. 16, 3 глг. хлѣпати стыждѣ се, кыр. просити. Вр С. Петерб. Псалтырь на 108, 10 стоитъ хлѣпциѣ за *probat, mendiei*. Близо сродно съ кроат. хлѣпати, хлѣпати, *appetere, singultire*, и съ хлѣп.

Хрѣбръ *bellator, мухлатъ*; кыр. бѣрегъ, рѣтѣникъ. Сер. 20, 11. господь... съ мнѣю, ѣсть, лѣки хрѣбръ крѣпкъ. Зах. 10, 5, 7. Въ глг. и по-ветхы кыр. извори. Въ първо-то мѣсто има вѣке Острочерска та Библия въ речъ, поправената бранитель; въ двѣ-тѣ послѣдни попр. рѣтѣниѣ. Въ тоякъ разумъ у Чакавци есть употребителна дума-та и до днесъ какъ еднозначителна съ война.

Хрисма, *unguentum, мѣсу* (Пс. 132, 2 и въ Евангеліята) и хрисма (1 Іоан. 2, 20); кыр. мыро. Пс. 132, 2 глг. ако кризма на главѣ, кыр. 1296 л. іако мѣуро. Въ Еванг. глг. видѣ пѣтъ кризма, хрисма (Маѳ. 26, 7; 12. кризма С. Никл. Код., І. 12, 3. хрисма Крылос. код. 1143 л.), пѣтъ масть (Марк. 14, 3, 4, 5., Лук. 7, 37: 38. 46., 23, 56., І. 11. 2., 12, 3. С. Никл. код., и глг. Григоревичъ. І. 11, 2. мырсѣю). Въ Остромирово Еванг. всякогдажъ мыро, сѣще тѣй въ други ветхы кыр. рѣкп. Знаено есть, че изговоръ хрисма, *мыро, мырсѣ*, еднакъвъ есть нансточната и западна църква, и тоякъ бѣлѣгъ за това твърдѣ главенъ и много важенъ. Днесъ кроат. *кризма*, венд. *кризма*, боем. *кризмо*.

Чрѣвлѣ, *calceus, бѣлѣхъ*. кыр. салсѣхъ. Марк. 1, 7, раздрѣшити ремеѣ чрѣвлѣхъ ѣго. Григ. глг. Ев. и Кыркѣ. Ев. Крайны чрѣвел, кро. чрѣвлѣа. Послѣдняя-та дума ся намира у Конст. Порфир. (949 л.), който, видѣо погрѣшка,

съ то докарва въ съединеніе имя Срблін: *καλκαμέντον*, *καλκαμέντον*, *calceamentum*, *καλκαμέντον*, *calceati*.

Година, *hōga* *ѡгъ*, кыр. *часъ*. Въ Еванг. и Посланія-та — че въ Псалтыря дума-та ся не нахожда — въ глг. ржкп. дума *ѡгъ* ся забѣлѣва всякогдажъ съ година, въ кыр съ час. Срв. Лук. 23, 44. Г°. 4, 6, 52. 17, 1. 19. 14. 27. Дѣя. 2, 15. 3, 1. и т. н. Въ тоязъ разумъ ся памира нынѣ дума-та само въ Боем. и Лѣх.; обаче догаждамъ, че отколѣ, прѣди приѣмваніе-то на чужда-та нга, была есть въ употребленіе у Венди и Кроати. Сърб. сат, *сахатъ* есть турскы.

Искрїи, *искръный*, нарѣч, *progrg*, *πρωγρη*, приг. *proxiatus*. *ο πλαιογρη*. Г°. 4, 5. прочита ся въ Асем. Ев. и другы глг. ржкп. *искръныи*, въ остром. Ев. и у вси-ти другы кыр. ржкп. *liviz*. *вски*. освѣнъ това ся нахожда нарѣч. *искръ* още въ нѣкои ветхы памира тници отъ глг. видъ Приг. есть *искръни* есть много въ глг. извори; въ ржкп. Кыр. видъ есть често измѣстено съ *блжнїи* у Кроати съществува още нарѣч. *искръ*, както и приг. *искрени*.

Истрѣти, *стрѣтна*, *frustra* *εἰρη*. Въ ржкп. глг. видъ въ Псалтыря (н. п. Пс. 118, Г°. 119, 7.), въ Еванг. (Г°. 15, 25.) и въ Апостола *стрѣти*. кроат. глг. *спити*, гдѣ-то ржкп. отъ кыр. видъ поставять всякогдажъ *кзсѣе*, *тжнїе* или *безъ ума*. Фрейсингевы-ты запискы имѣтъ въ спитныхъ ротахъ, т. е. въ лъжливы клятвы; освѣнъ това показвать старобоем. имена *Спытигнѣ* и *Спытимир* както за видъ спити, така и за отколѣшне-то употребленіе на дума-та въ Великоморавія. Съединявамъ *истѣ-тѣ* съ *пытати* *experiri scrutari*.

Лазына, *latibulum*. *ωιδος*. Тая дума, что ся прочита въ глг. Ев. у Григоріевичъ Мае. 8, 20., стоитъ и въ Ос.

тром. Кодиксъ Лук. 9, 58; а за това ъ привожда тукъ
зачто есть още употрѣбительна въ крайн. (іазнина) и
Босм. (іазнина). Поясни-ти кыр. ржкл. имѣть за нея
аже пога,

Іадръ, үіадрити celer, Тхѣс асселараге Тхѣонѣ. Една ин-
бедума на глг. книги, что ся намира още и въ Пражкы-
ти изводи, послѣ въ Псалтыря, Евангеліе-то и Апостола
за коя-то кыр. ржкл. всякогаждъ поставять скоръ, үскори-
ти, н. п. Пс, 44, 2, глг. трѣсть кинжика адро пишүпта,
кыр. 1296 л. трѣсть кинжика екорѣпка. 1° 11, 29. 31.
глг. вьста адро; Остром. скор, у Венди, Кроати и Дал-
матинци есть іадро, іадрина, вѣтрило-то, іадрити поста-
вять вѣтрило; іадрен пьргавъ. Рагузанци-ти говорятъ, іе-
дро іадрина, което твърдѣ добръ ся съгласява съ нос-
ны-ты на Праж, изв. и у Націанскаго Грегора (іа-
дрость). Смѣтамъ тукъ и іадрина іадрело velum. дѣн.
27, 17, низкожьше іадринѣ, Струж. Апост, и Ауг, 1547
л. напротивъ острогъ вѣке русс. парүсѣ.

Намыкъ, lapillus, хіахрѣтѣ. Тойзъ видъ, что ся нахожда
често у Глаголитци-ти, говорися още отъ уста-та на
Чакавци-ти и ся намира на Вегліевый памятникъ 1388 л
послѣ кагъ ния на мѣсто въ Боемія камык, камык.

Канцати, канчъ, clamaге, хіахрѣтѣ. Тая рѣчь есть
останала и въ кыр. ржкл. ; между това трѣба да ся за-
бѣлѣжить, че тя ся употрѣбыва въ най-ветхы-ти прѣво-
ди въ разумъ за распаено выканіе, въ противность на
кричати, и ся нахожда още у Кроати и Венди. Въ тоязъ
разумъ, за проclamaге, распаено выканіе, намыра ся канка-
ти и проclamaгати въ памятници-ти на Велгіа 1388 л.
и Костуа 1400.

Взмотра, commater, *κομωτρός*. Тая рѣчь ся нахожда и въ Глаго. Ключ. (об. 100), отъ лат. commater, както есть стало кзморѣтъ отъ comrater, и ся явяя у Словаци, Моравци Боемци и Лѣси още и до днесъ какъ паннонско (великоморавско) происхождене.

Колнждо, quicunque *ὅστις*. Употрѣблявася наедно съ иже идеже, ꙗкоже и съ *ѡ* и есть рядовна у глаголитци-ти намирася още и въ най-ветхы-ти кыр. ржкп. обаче по кждо ся псвѣрля отъ исти-ти и ся намѣстева съ аштинъ п. Іо. 11, 22. ꙗкоже колнждо просини, *ὅτις ἀν ἀσκήτη, quicunque porosceris*, глг. и въ Острог. Ев., обаче ꙗкоже аштин просити. Въ Острог. и Бѣлград. издание. Срв. още Маѡ. 12, 32. 18; 5. 19. Марк. 14, 9. Лук. 57. 10. 14. 13, 15, 7. Срв. и колнжде, колнжди и кзждо. Прочитася у Фрейсинговы-ты записки николнжде же, *nunquam*, и до днесъ есть употребително у Словаци, Моравци и Боемци какъ кажды отъ кзждо, както и колн (безъ ждо).

Костель, *tugris, τούρις*, собственно отъ лат. castellum кыр. *стагръ*. Быт. 35, 16. прочитасе въ ветхы-ти прѣводѣ по най-хубави-ти ржкописи: постави кжштѣ безъ снъ полъ костелѣа гадера, нынѣ въ попр. дамыѣ столна гадеръ костел ся есть наричало и ся нарича още у Нѣмци-ти едно градище и търговище въ Крайна, кога нынѣ Крайни наричатъ *терг*, т. е. търговище. Тѣй и въ Истрѣ есть имало едно градище Востель, ако не ся измамвало. Обаче и Вещель на езеро Платенско, наблизо до Косово сѣдалище, Салаварь наричало ся есть испрвоу Костелъ, въ князь Стефановы-ты грам. съ гласеніе Востель. Днесъ у Словаци, Моравци, Боемци и Лѣси Востел значить църква, *templum, ecclesia*. Прѣбръщаніе-то на *а* въ *ѡ* есть твърдѣ често въ старослав. : сѡтѣна, пѡганъ, сѡтъз и т.

ПЪТУВАНІЕ ОКОЛО СВѢТЪ-ТЪ

отъ Г-жа Ида Пфайферъ

Прѣвелъ

Никола К. Върбановъ.

ГЛАВА ПРЪВА.

Влизаніе-то ми въ Лондра — Охалностъ — Празнуваніе на недѣля-та — Животъ и навикновенія Англійски. — Църковы-ты — Любопитство за градъ-та — Окресности — Голѣмо описаніе за промысленностъ-та.

Днесъ пътуваніе-то ми отъ Виенна до Лондра е една расходка коя-то става легко въ четири дена; нѣ заставахъ нѣколко время при пріятели и при роднини въ Прага и въ Амбургъ, и заради това употребихъ почти единъ мѣсяцъ за да я направа. Като излезохъ на 11 Марта отъ Виенна азъ стигнахъ въ Лондра на 10 Априлія. Время-то ся зазаряше кога-то нашіятъ парапловъ влезе въ пристанище-то на този широкій градъ.

Мачки-ты на корабли-ты (диреци-ты имъ), кои-то ся видѣха отъ далечъ като гѣста гора представиха ся внезапно предъ насъ, и безчисленни корабли между кои-то ся намираха отъ най голѣмый-атъ Индійскій восточенъ корабль до най малкыятъ іактъ, неподвижни врьзъ жилеза-та си или растворяющіи платна-та си, или теглени съсь мѣчностъ отъ парапловы, представляваха едно удивително зрѣлище. Движеніе-то на море-то въ пристанище-то ми направи едно по малко впечатлѣніе. Азъ мыс-

лхъ че бы можала намери тамо отъ сичкы-ты свѣтски народи, нъ не видѣхъ друго освѣнь Европейскы весленницы и Англійскы работницы. За то азъ можъ да кажа че най малко-то пристанище на Восточна Индія, а повече Бомбейско-то, е по важно защо-то тамо ся намирѣтъ человекѣ отъ сичкиты страни и отъ сичкы-ты видове, най премѣнны-ты и най странны-ты облека.

Ны излезохме на край Гюмрюкчійница-та въ коя-то азъ влезохъ съсь страхъ, защо-то нѣкой си ма бѣше увѣрилъ че тамо прегледваха сичко, че за най малка-та нова вещь плащаха по нещю; че Гюмрюкчій-тѣ растѣрсуваха въ джебовы-ты на пѣтници-ты. Нъ по случай не стана нищо, защо-то растрѣсваніе-то на вещи-ты быде жаловажно. Тогава ни земаха паспорты-ты и слѣдъ като ты записаха въ единъ протоколъ врѣнаха ни ты пакъ, и отъ него время азъ немахъ вече нуждѣ да показвамъ паспортъ-тъ си. Азъ пѣтувахъ за въ Африка и немахъ да разбрѣквамъ нѣкаквы работы съсь полиція-та или съсь всяко друго правителство.

Впечатлѣніе-то кое-то видѣ-тъ на градскы-ты улици ми направи небы никакъ пріятно. Между люде-то и кола-та человекъ не можеше премина издигнатытъ пѣтъ безъ да пострадае истинны бѣдствія, и азъ благославяхъ часѣтъ въ кого-то стигнахъ у дома живо и здраво.

Въ улицы-ты на Сити (Cité, градъ) люде-то бѣше по многочисленно и по притиснато. Тамо ся намираха търговски-ты контори, сѣдалище Лордъ - Мерово, и др. Търговци-ти не живѣять въ градъ-тъ тѣ не ся явяватъ въ конторы-ты си, предъ единадесять часа сутрень, и не стоятъ въ тѣхъ повече отъ тры или пять часа. Жилезни-

тѣ пѣтове, параслови-ти, общы-ты кола и други такива средства имѣ допущаѣтъ да стоятъ въ най отстраненны-ты части на Лондра, а по нѣкога на полето далѣе отъ градъ-тѣ осмѣ или десять мили. По жиѣзни-ты пѣтове трѣгватъ на сѣки четвъртъ часъ; параслови трѣгватъ сѣки пять минути отъ единъ-тѣ до другіаѣтъ край на Лондра, а общы-ты кола ся намирѣтъ непрестанно, нѣ тѣ не сѣ полезни на единъ странникъ кой-то не познава тѣхны-ты условія, треба испърво да ся научи да познава онзи кой-то му е полезенъ. Несъмнено главни-ты застойванія сѣ забележени въ кола-та, нѣ едни общы кола минуватъ презъ една страна на градъ-тѣ, додѣто едни други слѣдватъ единъ противенъ пѣтъ. Всякога не е добро да пѣтъ нѣкой водачы-ты презъ дѣ минуватъ, зашто-то тѣ ся отговарѣтъ често съсѣ едно най голѣмо хладнокровіе и сврѣшватъ най послѣ като поставѣтъ странникъ-тѣ въ едно отстранено и бѣдствено мѣсто. Както и да е едно ходене съсѣ общы-ты кола не е едно отъ наслажденія-та на Лондренскіаѣтъ животъ. Кола-та не сѣ нито много широки нито много дълги и имѣтъ два-десять и пять мѣста, тринадесѣтъ отъ вѣтре и дванадесѣтъ вѣнѣ. Приложи имѣ още непремѣнны-ты застойванія кога-то странници-ты ся качуватъ слазѣтъ и сѣ каква скоростъ. Кога-то вали дѣждъ вы имате умбрелы-ты нацапаны, обеща-та вы пѣлны съ вода... То е Бога ми, една чудна охолность (конфортъ)!

Конфортъ Конфортъ, тая е рѣчь-та коя-то Англичѣ-тѣ има всѣкога въ уста-та си, и въ негово-то владѣ-чество азъ намирахъ единъ такъвъ маловаженъ комфортъ. Тѣй азъ не съмъ нигдѣ теглила толкова студъ въ кѣщи-

ты. Воистина огнь-тъ стоплява оногози кой-го седи д
куминь-тъ и кой-то нема друга работа освѣнь да ся при
грѣва, нѣ огнь-тъ не стоплява оногози кой-то е малко
отдалечень и кой-то ся занимава въ писаніе или в
шіеніе. Перо-то или игла-та ви пада слѣдъ малко отъ
ржж-тъ смржнала отъ студъ. Какъвъ хубавъ Конфортъ
за една земля дѣто чловѣкъ трѣбва да теглы студъ-тъ
шестъ или седемъ мѣсѣци въ годинѣ-тъ! Англіици-ти о
бичжтъ толкова огнь-тъ що-то тѣ считаютъ за нищо до
сады-ты кои-то произхожджтъ отъ него или по добре д
кажа тѣ ги теглятъ безъ никаква мжж.

Тѣ имать подобно обычаи совѣсьмъ вжнкашны въ спа
ваніе-то си. Сяка фамилія колко-то и да е ограничена в
сѣстоианіе-то си има кжщж, кжща коя-тя ся сѣставя чes
то отъ единъ степенъ (катъ) и нема повечъ отъ два про
зорицы отпредъ си. Подостаточны-ты отъ жители-ти имжт
кжщы повече-то на два или три степени, и сѣсь тр
прогорцы. Конфортъ ли е да пжтува нѣкой отъ един
катъ на другъ? Явно че азъ неприказвамъ тука за раскош
ны-ты жилища, нити за богаты-ты вообщо; защо-то тѣм
е лесно да ся расположжтъ на волѣ-тъ си въ Англія; нѣ т
можжтъ направи това подобно въ сички-ты другы земли
и почти на всждѣ сѣсь по малкы издивенія. Тука мон-т
замѣчанія ся отнасятъ само на средны-ты класове.

Голѣмо-то пространство наградъ-тъ принаса още ед
но голѣмо неудобство. Всяко посѣщеніе, всяка работа
всяко свидваніе, защо-то сички-тѣ тѣзи длжжности или ну
дыза да ся испжлнжтъ добре изисквжтъ не само много вр
мя нѣ и едни особни кола кога-то е заради работа члов
вѣкъ може да изврыши сѣсь общы-ты кола или по жие

ніатъ пѣтъ, нѣ кога-то нѣкой е повиканъ на обѣдъ, на чай, на вечеря или на рутъ (съборъ на велики лица), дѣто трѣбва да достигне всякій наостренъ и напѣстренъ принуденъ е да откупи единъ кабріолетъ (кола съсъ двѣ колеса) за когото плащѣтъ единъ шилеиъ за една мѣля, и това откупваніе става нѣкога много скѣпо когато, както ся случва често нѣкой има да употреби 10 мѣлы за да иде и да ся врѣне. Італіанска-та Опера ся дошпра само до богаты-ты, зашто-то една-та ложа струва три или четири лири стерлинки и че всяки не може да влезе въ нея, ако не е добре наостренъ и напѣстренъ.

Иждивленія-та произведегы отъ размѣшванія-та отъ мѣчнотіи-ты за съединеніе-то, трѣбвѣтъ да сѣ сама та причина на несѣбраніе-то кое-то властвува и до днесъ въ кѣщы-ты Англіійскіи. Събраніе казвамъ на кое-то нѣе сме толкова навикновенни въ долныѣ тѣ Германія. Вонс-тина въ Лондра има повечерни и пріемни, нѣ събранія-та сердечны сѣ много рѣдки.

Животъ-тъ на жены-ты отъ срѣдны-ты класове е чрезвычайно еднакъвъ; Презъ цѣлыягъ день тѣ ся занимавѣтъ въ домашны-ты си работи вечеръ тѣ влизѣтъ въ съдружество съсъ мѣжове-ты си кои-то като дойдѣтъ въ кащи уморени отъ работы-ты си, не гледѣтъ друго освѣнь да си почивѣтъ, и тѣй рѣдко тѣ могатъ да бѣдѣтъ расположени за да приказвѣтъ съсъ жены-ты си или да пріемвѣтъ благодарно гости-ты си. Вообщѣ тѣ ся простираѣтъ вразъ единъ одѣръ при кумини-тѣ земѣтъ единъ вѣстникъ и задремвѣтъ слѣдъ едно прочитаніе повече или по малко важно.

Недѣлни-ты дни посвящени въ други-ты народы на

молитвѣ-тѣ, нѣ още на сласты-ты и на расходкы-ты сѣ въ Англія толкова вредителни, що-то могатъ да произведѣтъ една болестъ на най веселы-атъ южны житель.

Въ стары-ты фамиліи Англійски, това навикновенно е толкова общо, що-то дѣца-та не сѣ свободни да играятъ нити на топъ или да сѣ заѣмвѣтъ споредъ возрастъ-та си. Нѣкоги Англича-ты приготвувѣтъ повечето отъ ястія-та — за сутренъ за да оставѣтъ време на готвачкѣ-тѣ да посѣти црквы-ты. Предъ обѣдъ и подиръ обѣдъ тѣи минуватъ много часове въ храмъ-тѣ, презъ цѣль день не е допущено да носи нѣкой друго нѣщо отъ молебна книга. Ако не бы можала похвали благородны-атъ обычай кого-то иматъ нѣкой фамиліи, да стѣ бирѣтъ около тѣхъ сутренъ и вечеръ сичкы-ты тѣхны слугы за да правѣтъ общѣ молитва азъ намирамъ отъ друга страна совсѣмъ безпѣтно, да сѣ моли единъ чело вѣкъ цѣль день. Трѣбва да иматъ поне единъ най свѣтъ лень духъ; за да сѣ моля отъ сутренъ до вечеръ. Молитва-та трѣбва да сѣ прави съсь вниманіе и съсь размышленіе, и онзи кой-то я прави трѣбва да разбира сичкы онова което изговаря. Чрезъ преувеличваніе Англича-ти сѣ принудени да сѣ молятъ само устно, и това нешпо воля-та на всѣкого е безъ произшествіе и нема никаква награда.

Въ никоя друга страна на свѣтъ-тѣ, ако изключимъ Кина и Персія, учтивость-та не е толкова бѣдственна колко-то въ Англія.

На примѣръ онзи кой-то зема вилица-та въ десна-тѣ си рѣкѣ вмѣсто да я зема въ лѣва-тѣ рѣкѣ, онзи

кой-то срезва едно парче мѣсо кое-то му е приготвено, вмѣсто да реже малки залози единъ слѣдъ другъ, онзи кой-то като служи едно пиле не принаса на една Господжъ бѣло-то или крило-то, онзи кой-то води нѣкого въ спалище-то си (голѣма погрѣшкж, размотрена почти като едно престѣплене), или по добре да кажъ онзи кой-то става повиновенъ на подобны неприличія ся счита въ затегоріѣ-тъ на челоуѣцы-ты кои-то не сж добрѣ въспитани.

Най мѣловажны-ты дѣла оскърбѣвжтъ Англіѣцы-ты, на противъ най лошы-ты дѣла кои-то нѣя бѣхмѣ гледали като безпѣтни, тѣмъ ся виджтъ стественны. Такъвъ е обѣчай-атъ кой допуска на двѣ сестри или пріѣтелки да спжтъ наедно, и това навѣкновеніе е толкова главно щото кога-то въ разны обстоятелства нѣкой принощува въ еднж кжщж, двѣ пріѣтелкы или двѣ жены странны една на друга раздѣлжтъ си единъ одрѣ.

Имаме ли нешто друго по бѣзпѣтно и по неблагопріѣтно? Азъ зная добрѣ че ако това замѣчаніе кое то дръзая да направа случваше ся подѣ очиты на еднж Англіѣскж Господжж, тя ма бѣ осѣдила безъ никаква аппеляція Нѣ моето примѣчаніе не е никакъ лжжливо, и дерзостиѣ съсъ която азъ го правехъ, можаше да ми причини еднж голѣмж повредж ако нѣкоя фамиліѣ бѣ намѣрила причинж да ся отрече отъ това лоше навѣкновеніе.

Едно друго примѣчаніе което ми ся види оскърбѣтелно, е обѣчайатъ чрезъ кого-то младоженци-ти ся качвжтъ въ едни кола на кои то упрегачжтъ и слуги-ти сж накинчени съсъ китки цвѣте, да начувжтъ тѣж едно

свабодно пътуваніе и да слізхтъ на гостилницѣ-та. Чудна работа да познае нѣкой благопристойности на този обичай!

Гърдостъ-та и надуване-то на аристократцы-ты и богаты-ты сж въ Англія конечно вѣнъ отъ мѣрка-тъ да влезе нѣкой въ рутъ-тъ на единъ Англійскій Го- даръ треба да бжде отъ голѣма фамилія, или чрезъ неопровергаемо достойнство, или по добръ да изм- нѣкаквы хитрости за да бжде пріятъ. Тщеславіе-то е ка както на всждѣ поощреніе-то кое-то подбуждава и човецы да правхтъ въ нѣкаквы обстоятелства р хитрости за да се намирхтъ въ едно аристократи- общество; зацо-то рути-ти сж вѣнъ отъ всяко израз- студени надути. Домовладика-та ся горделиви като на широцы-ты си сали напжлнени отъ чловѣцы до кова щото нѣкой не бы можилъ ся помрждна. Той съсь мжж между тѣхъ прикаже по нещо на едно на другиго, и тѣй ся свръшва празникъ-тъ. Нѣ на тринѣ-тъ ся напжлнява отъ похвали една четвъртъ на с- ницѣ въ вѣстникъ-тъ Таймсъ (Times), и каква чест- оногози кой-то види имя-то си врѣзъ свѣтлы-атъ л на избранны-ты!

Нѣкой си вѣрвхтъ че въ единъ дръжавж конст- ціонна отъ толкова време колко-то Англія, дворни- и благородни-ти не притяжавхтъ едно толкова в- наименованіе, колко-то въ дръжавы-ты непреиѣнно нархически. Нѣ освѣнъ това тѣ ся лжхатъ зацо-тъ Лондра приказвхтъ заради дворницы-ты съсь почестъ помалка отъ оная коя-то ся воздава Германія, и почти никаква. Много пхти азъ по-

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЪСНИ

отъ Сборникъ-та

на

Р. Н. Блъскова.

I.

Записа е Драгій, записа,
На силистренскы механы,
Съ двѣ ми млади Еврѣйки,
Еврѣйки чютны белѣрки.
Еврѣйки думать Драгію:
А бре Драгію Драгію,
Драгію чютна гидію!
Нѣщо ще та попитае,
Право ни кажи не лажи:
Ты като одешъ и піешъ,
Имашъ ли тѣшкоиманѣ?
Драгій Еврѣйкимъ думаше:
Като ма пытате да кажѣ,
Да кажѣ да не вы излжѣ.
Азъ нѣмамъ тешко иманѣ,
Азъ имамъ конче хранено.
Съ кило го орисъ азъ зобиѣ,
Съ вѣдро го вино азъ поѣмъ.
Азъ имамъ булче хубаво,
Моего тѣшкоиманѣ,
Булчето ми хубаво,
Конче то ми хранено.
Съ конче за день въ Цариградъ от-
хождамъ,
Отхождамъ и пакъ си дохождамъ.
(Прислушана отъ Чешмеджи Марина)

II.

Нарѣдъ си сѣдяхъ,
Едяхъ и піяхъ:
Като са зададе Крали дели Марко.
Сички диванъ ставать,
И са поклонявать.
Дете билезето нито диванъ става,
Не са поклонява.
И отговаряше Крали дели Марко:
Бре кой та тебе дѣте билезето!
Като са зададе Крали дели Марко,
Сички диванъ ставать
И са поклонявать.
Ты нитодиванъ ставашъ
Не ся поклонявашъ.
Нито страха имашъ,
Нито енѣ имашъ.
Камакъ ли ще мяташъ?
Камакъ да мятаме:
Или борба ще са боримъ?
Борби да са боримъ.
Отговаряше дѣте билезито:
Бре хой та тебе Крали дели Марко!
Азъ борба щъ ся боримъ,
Хайде да са боримъ:
Че са борили три дни и три ноци.
Дѣте билезито катъ го захичи,
Земята тантеше!
Мѣса му изяло, кръвъ-тж му испило
Дѣте билезито на дванайсе години
Съ дванайсе сърдца съ дванайсе сабя.
И отговаряше Крали дели Марко:
Маръ хой та тебе юдо самодиво!
Що не додешъ да ма отнемешъ?
Отъ дѣтѣ билезито?
Дѣте билезито, като ма захичи,
Земята тантеше!
Мѣса ми изяло, Кръва-тж ми испило
Отговаряше юда самодыва:
Бре кой-та тебе Крали дели Марко!
И азъ не смеиъ отъ дете билезито.

Съвременна лѣтопись

— 0 —

Прѣзъ тѣ дни вси-ти вѣстници въ Европа ся пълнятъ само да примирявать свѣта, что бѣше ся уплашилъ да не бы стане нѣкоя размирица между голѣмы-ты сили. Освѣнь това като не нахождаме друго по за забѣлѣжане, то оставяме политическыи дневникъ за горня-та книжица.

ТЪРГОВСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Вървежъ на търговщина-та въ Алепъ.

Алепъ е търговско мѣсто стоварване къмъ сѣверъ на Си-рія, Месопотамія и Иракъ-Араби. Стокы-ты, что приемать и изваждатъ тѣя голѣмы и плодоносны области заминувать, отистина, прѣзъ Алепъ, одѣто ги закарвать по търговищата изъ навѣтръ или къмъ крайморія-та на Сирія, за да ся натоварять за Алексадрета.

Стокы-ты, что дохождатъ отъ чюдды страны въ Алепъ, стигать до 30,000 товару на година, което става скупомъ една тяжнина отъ 120 хыл. кантаря и отъ стойность до 30 миліона франга.

Англія съ рѣкодѣлы-ты си произведенія докарва сама под-

виж-тъ отъ тѣхъ донасянія, т. е. 15,000 товарѣ, сирѣчь : паму-
чна прѣжда, платна, пьстрила, желѣзо и свинець. Селскы и
шаркы произведенія ся разумѣвать въ цѣлый тойзъ брой. Послѣ-
дняя е Франца, что испраща въ Алепъ около 10,000 товарѣ су-
кна, фесове, коприниянж стокж, желѣзо, селскы стоки за храна
шаркы, хартіи, гвоздѣ и др. т. Другы-ты 5,000 товарѣ дохо-
дятъ отъ Италія, Швейцарія и Нѣмско.

По-голѣмата часть отъ дѣланія-та, что Французска-та тѣ-
говщина обръща съ Алепъ, е на рѣдѣ-ты отъ грѣцкы и арабскы
кѣща засѣдѣлы въ Марсилія. Французскы-ты кѣща ся вижда-
малко наклонены да обръщатъ тѣрговщинж съ тѣхъ азіатскы об-
ласти, по причина на безредность-та въ зиманіе-то даване-то,
става тамъ, на нѣздравость-та и на голѣмый почякъ за плащаніе
то, и за малка-та вѣрность на арабскы-ти тѣрговци, които по-
шето врьтятъ тѣрговія безъ тѣхни влогове и само навѣра.

Стоки-ты, что излизать отъ Алепъ сж шикалки за масти
отъ Месопотамія, сосамъ, памукъ, вълна, воскъ, камилска к-
зына и другы произведенія отъ малка вредность. Жита-та о-
които тая область ю Месопотамія изваждатъ яко-много, не м-
гѣтъ да ся занасятъ въ Европа освѣнь прѣзъ нѣкоя година ко-
тамъ е гладъ, че само тогава голѣмы-ты цѣны на продажба-
могѣтъ истѣкнѣть тяжкы-ты разноскы за прѣнасяване, на което
подложены тѣхъ произведенія отъ съвършено нѣманіе пѣтища.

Франца колкоето стока изнася, Англія все толкосъ пакъ д-
нася. Огистица по-голѣма-та часть, може рѣче нѣкой и вси-
произведенія отъ тѣхъ области, занасятъся въ Марсилія.

Едно добро бруление шикалки пуца 20 хыл. кантаря, о-
които 3 хыл. за Марсилія; останѣло-то ся раздѣлятъ Англія, И-
талія и Нѣмско.

Сосамъ-тъ, отъ който събиратъ всяка годинж до 24 хыл.

кантаря, износяся всичкый за Франца. Памукъ излязъ до 4 хыл. кантаря, и ся испраща повѣчето въ Марсилія. И Англія и Италія зимать, обаче слабы работы.

Вълна отъ Сирія, Месопотамія и Иракъ-Араби ся на бира до 50 хыл. кантаря, сырива и прана. Отъ тая колчевина 5 хыл. кант. ся испращать въ Италія, а всичко-то останало въ Марсилія. Отъ прѣди нѣколко години отъ тая вълна занасять и въ Америка. Восъкъ-тъ и камилска-та козина ся завлачатъ въ Италія. А колкото за жита-та, кога изнасяване-то понося, както ся казъа горѣ, и обрича печалбѣ, то все Марсилія е, что изыда най-много, обаче занасять и доста много за въ Англія.

Прѣзъ заминалы-ты години, търговщина-та въ Алепъ баше яко дѣйствиелна, отъ кѣмъ донесены-ты стоки изъ рѣководѣіе французско, ингелизко и швейцарско; обаче печалбы-ты не бѣхъ яко голѣмы, че търговщина-та ся опрѣдѣляваше само на една комисіона; по-насетнѣ въргеніе-то ся разшири, и, слѣдъ едно противодѣйствіе, търговщина-та ся повлече извънъ редовны-ти прѣдѣлы. Частна-та търговія въ Алепъ пострада; той градъ има обыкновенно 10,000 тъкачѣ; тѣй, това число, споредъ повре-деный вѣрвежъ на търговщина-та, намирася нынѣ смалено до половина; изнасяване-то на памучна-та прѣжда пострада съ истото смаляване. Всякой занаятець разнася около 45 вързопа, по 10 ливры, памучнѣ прѣждѣ; тѣй 10,000 тъкачѣ разнасяхъ 450, 00 вързопа отъ тяжнина 4,500,000 ливры. За то мѣстно-то работеніе не е употрѣбило, прѣзъ 1857 л. освенъ малко нѣчто повѣче отъ 2,000,000 ливры памучнѣ прѣждѣ.

Продажбата на тия платове, что излязять отъ тѣхъ занаятци, разнасяся твърдѣ добрѣ изъ навжтрѣ въ оттоманска-та имперія и най-много въ азіатскы-ты пристанища на Черно море и въ Египетъ.

Търговщина-та отъ Алепъ съ Европа клони всякой деи
ся разширява; обаче това развитіе ся намира въспрѣно отъ нѣ
не прѣнасаніе, което става само съ камилы и мулета. Оттоха
ско-то управление ся вижда да поразбирва припрѣна-тъ нужд
отварване пѣтища по-добры изъ навѣтрѣ въ имперія-та. Н
скоро ся дяде воля на една дружина да отвори пѣть за кола ме
ду Бейрутъ и Дамаскъ. Тоязъ примѣръ послѣдвахъ и други; е
друга дружина стана, подъ назирание-то отъ Французско-то к
сулство въ Алепъ, съ помысль да направи единъ пѣть между
градъ и Аіе кса ндрета. Добывка-та отъ това ще бѣде безгра
редовность и здравнина на прѣнасаніе-то, безпокойствіе отъ в
страна на търговци-ти, увардваніе — на стоки-ты отъ дѣждо
врѣмена; бързина, и най-послѣ чувствително отърваніе отъ р
носка-ты: тыя вси нѣща ще улеснѣтъ на область-та да потеги
изваждане много жита отъ които сѣ пълни житницити изъ навѣтрѣ
села-та.

КНИЖЕВНЫЙ ДНЕВНИКЪ.

*Бытіе или священное писаніе преведено на проси
Боларскый языкъ отъ первообразія-та. Цариградъ
чатница Ц. Вѣстника. 1857.*

Тая книга ако и да носи въ заглавіе-то си, че е прѣведена
просто-Боларскый языкъ, сирѣчь на оня, что го говорятъ ны
шни-ти Българе въ сѣща Българія и по други-ты мѣста въ Т
ско, нейно-то съдържаніе е много далечъ да отговори на заглав
образъ; зачто въ нея нѣма редъ да срѣщне нѣкой безъ грѣшка
отношеніе на языка и на прѣвода, да оставимъ на страна право
саніе-то отъ което нѣма ничто отредено. За това ся чюдимъ
кое ли първообразіе е прѣведена, та не ся съгласява съ никой др

второобразенъ прѣводъ. За примѣръ ще раздѣлимъ прѣва-та глава съ французски за по лесно разумѣне, като забѣлжимъ само по главны-ты грѣшки. Незнаемъ да ли е простено да ся прѣвожда и печята такъвъ прѣводъ и най-паче священо писаніе: хора-та ако го прощавать, Богъ нѣма да прости. Днесъ освѣтъ учени-ти Българе има и доста Ингелизи, които познавать и говорятъ твърдѣ до-брѣ Българскій языкъ, та всякой отъ тѣхъ може да сѣди за исти-на-та.

ГЛАВА Ѧ.

Въ начало направи il a fait (*вмѣсто създаде, сгѣа*) Богъ не-бото (*вм. небето, небесный, а нѣ небосный*) и землята. (*вм. земля-та, какъ сабя, корабъ, а нѣ сабля, корабль*).

2 А земля-та беше неустроена inconstante (*вм. необразена, informe*) и пуста: и темнота (*вм. тъмнина, тъмно*) по лице-то на бездната (*вм. безднѣ-то, abyssus* отъ *дѣно* и *безѣ*) и духъ Божій се носеше по върхность та на-води-те (*вм. по връх-на-та на воды-ты.*)

3 И рече Богъ: да быде свѣтлина: и быде (*вм. станѣ*) свѣтлина.

4 И видѣ Богъ свѣтлината че добро: и раздѣли il a divisé (*вм. раздѣли éрага*) Богъ свѣтлината отъ темнина-та. (Зачто горѣ темнота, тукъ темнина?)

11 И рече Богъ: нека прораствѣ землята que la terre se produise (*какъ да прораствѣ*)? зелена трава, (Българети не позна-гати тая дума) трава която да прави сѣмя (*вм. да връзва сѣмя, че Българе-ти казвать: кокошка-та носи яйца, а нѣ ражда яйца*).

27 И направи Богъ челоувѣкатъ споредъ образъ свой: по образу Божію сотвори ея: (тука прѣводителъ-тъ е забравилъ дѣжджость та си, та хакналъ и калко Славянизмъ.) мужъ

и жена homme et femme (вм. *мжсакъ* и *женсакъ*, mâle et femelle) направи ги.

28 И благослови ги Богъ: и рече имъ: растѣте и умножайте ся, и напълнете земята, и господствуйте dominez (вм. *покорете* assujettissez.)

29 И рече Богъ:—тія ще ви ся за ястіе mets (вм. *храна* nourriture.)

30 И въ сичките животни dans tous les animaux (вм. *на сичкы-ты животны* à tous les animaux) на земята, и въ сичкити dans tous (вм. *на сичкы-ти* à tous) птици на-небото, и въ дажди (вм. *на* à) (гадина) щото лази (вм. *пзлзи*) по земята, (и) имъ въ себе си душа животна, (давамъ) сичка (вм. *всяка*) зелена трава (*тжй*) за храна: и быде така. (*така ще, ако бжде прела*)

К. Л. М.

Отъ Редакція-та на Българскы-ти Книжници комуто ся пада.

Господине, имамъ честь да ви испратя два глагола, открадна ти отъ Отець Неофитовый рѣчникъ, за приѣмваніе-то на които ще се погрыжете; тѣи сж:

- 1) Прѣгледвамъ *катафронѣ*.
- 2) Пригледвамъ, *παράτηρѣ*.

Ц В Ъ Т А Н А.

ПРИКАЗКА,

поблзгарена

ОТЪ

І. ГРУЕВЪ.

ЦАРИГРАДЪ — ГАЛАТА.

Въ Книгопечатницѣ-тъ на Д. Цанкова и Б. Миркова.

1858.

Пръгъдана и одобрена отъ царскѣ-тъ ценсурѣ за да **ся**
печяша.

СИРОТА ЦВѢТАНА.

— 0 —

Никой на-да-ли ще ся скыта така чясто, както азъ: по планины и по полета; никой на-да-ли ще ходи толкова пѣшъ, безъ планъ, безъ намѣреніе — кждѣ-то очи видять — по зелены поляны, по горы, по хлѣмища и по бранища, гдѣ-то всяко лѣто намирамъ нови-пріятны мѣста или у стары-ты новы хубости.

Нъ отъ всичкы другы мѣста менѣ най-драгы ся видѣхъ околнини-ты на градъ Тръново, а особено онова мѣсто, гдѣ — то ся издвигать тѣни-ты порутены сграды на село А... Тамъ отъ високо чловѣкъ глѣда прѣдъ себе почти цѣлый градъ Тръново, кой-то ся показва като единъ амфитеатръ; великолѣпно позорище, и денъ кога свѣтъ на него слънце та освѣщава тоя купъ отъ къщи, една възъ другъ натрупаны, и вечеръ кога пламти въ огнь отъ свѣщи, кой-то у всякъ еднъ къщъ ся блящатъ! Отъ страны-ты на брьдо-то срѣщъ града зеленѣй ся гъстозелена гора и цвѣтнѣлы долины; а подъ него по бѣлы камъніе бучи быстра рѣка Янтра, коя-то съ извитото си теченіе опасва отъ вси — странъ града, и на срѣдъ-тъ му, камъ сѣверъ, прави като столъ еднъ зеленъ полянъ — *трапезицъ*. На югозападнѣтъ странъ отъ града простира ся весело Марино-поле, а на сѣверозападнѣ-тъ странъ отъ града рѣка-та си е пробила единъ проходъ прѣзъ планинъ, по-

полы-ты на коѣж-то и отъ двѣ-тѣ страны ся видять лозя, нахъ
чены съ бѣлы лѣтны кѣщы, или дебѣлы горы, исподъ кои-то п
сѣть многобройны стада; тамъ млади пастыре подъ дебѣлы сѣ
кы вѣспѣвать просты пѣсни, та съ тѣхъ сѣхсявать дѣгы - т
лѣтны дни, за тѣхъ все еднаквы. По-нататѣкъ въ гѣстѣ-тѣ гор
откамъ лѣвый брѣгъ на рѣкѣ-тѣ, на единъ връхъ ся лѣщи стар
Свято-Троицкый монастырь, изграденый отъ Шишмана съ един
изворъ, кой-то и днесъ носи имя *Шишманецъ*; на срѣщѣ откам
дѣсный брѣгъ на рѣкѣ-тѣ подъ голы скалы издвигя ся подновени
Прѣображенскый Монастырь.

Часто ходѣ азъ по тыя мѣста, и тако-рѣчи всякого мя зава
тамъ лѣто; тамъ дохождамъ и въ мрачны есенны дни да тѣжѣ з
едно съ естество-то.

Буйно пицять вѣтрища по стѣны-ты на опустѣлы-ты сгра
у рѣчено-то село, и това ми докарва неприятны вѣспоминанія
прѣминѣло-то.... А отъ всичко най-много мя привлѣчи по т
мѣста спомянъ-тѣ за плачевнѣ-тѣ сѣдѣж на сиротѣ Цвѣтанѣ. Ох
азъ обычамъ такыва прѣдмѣты, что кѣсать срьдце и мя нудать
проливамъ слѣзы отъ нѣжнѣ тѣжѣ.

На нѣколко раскрача исподъ село-то у едно гѣсто брани
лѣжи една пуста кѣща, безъ врата, безъ прозорцы; покрывъ -
й отдавна е изгнилъ и пропаднѣлъ. Въ тѣхъ кѣщицѣхъ прѣди тр
десять годинъ живѣла хубавица *Цвѣтана* съ старѣ-та си майнѣ

Цвѣтанинѣ баща былъ доста имотенъ селачъ, зачто-то об
чалъ да ся труди и да работи: той хубавичко си копалъ земѣ-
и живѣлъ трезнявъ животъ. Наскоро по смръть-тѣ му жена и
и дѣщеря му засиромашялы. Лѣниви надничяри лоше работили
зя-та и пивя-та имъ, та отъ гроздѣ-то и отъ жито-то не могли
посрѣщнѣть разноскы-ты си. Принудили ся да дадѣтъ земѣ-тѣ
на-исполищѣ, и най-сѣтнѣ подъ закупъ за много малкѣ цѣнѣ

Клята-та вдовица вынагы проливала слъзы за мъжя си — за-
что-то и селаченки-ты умбѣть да либять! — Отъ день на день
линѣла и стояла по-слаба и вече не могла да работи; само една
Цвѣтана, — коя-то по башинѣ-тѣ си сирѣчь останѣла сираче на
15 годинѣ — само Цвѣтана, безъ да си жяли зеленѣ младость,
безъ да ѣ ся свиди за рѣдкѣ хубость, трудила ся и день и нощъ:
ткала платно, плела чорапы, пролѣтъ брала цвѣте, та вила кыткы,
а лѣтъ брала ягоды, яблѣкы и круши — и носила та продавала
въ градъ. Чувствителна-та добра баба, като гядала какъ неу-
морно ся труди дѣщеря ѣ, чясто ѣ пригрѣщала и стискала до
сръдце-то си, наричала ѣ Божѣ милость, хранителѣ, пазителѣ
на нейнѣ-тѣ старость, и молила Бога да ѣ заплати за всичко, что
прави тя за майкѣ си.

» Господъ ми е далъ рѣцѣ, за да работѣ, » говорила Цвѣ-
тана, » ты си мя хранила на грѣды-ты си съ мѣлко, гядала мя
си и лѣстила ми си, доклѣ бѣхъ дѣте: сега е мой рядъ да тя
гядамъ. Недѣй ся грыжи толкова, прѣстани отъ да плачѣшь: слѣ-
зы-ты ни не щѣтъ съживять башѣ ми. »

Нѣ чясто хубава Цвѣтана не могла да удържи свои-ты си
слъзы — Охъ! тя знаеше, че имала башѣ, па сега го нѣма;
нѣ за да утѣши майкѣ си, тя залягала да таи сръ-
дечинѣ-тѣ си печаль и да ся показва мирна и весела.

— » На оня свѣтъ, мила Цвѣтано, » отговоряла угрыжена-та
баба, » на оня свѣтъ щѣ запрѣ отъ да плачѣ. Тамъ, казвать, ще
бѣде все весело; и азъ наздраво щѣ бѣдѣ весела, кога видѣхъ ба-
шѣ ти. Сега само не ми ся ще да умрѣ; — что бы станѣла ты
безъ мене? Кому щѣ тя остава? Не, не, дай Боже! прѣвѣ да
тя задомѣхъ, та да тя направѣхъ честитѣ! може бы пай-ще ся наско-
ро нѣкой добъръ момѣкъ; тогава като дамъ благословіѣ вамъ,
милы мои чяда, прѣкрѣсти-щѣ ся и тихомъ лѣгнѣ-щѣ си въ чер-
нѣ земѣ. »

Двѣ години ся изминѣли отъ смръть-тѣ на Цвѣтанинѣ ба Поляны-ты ся покрылы съ цвѣтя и Цвѣтана дошла въ градъ кыткы цвѣте. Единѣ младѣ, добрѣ облѣченѣ и малоликѣ момъ срѣщнѣлѣ ѣ на улицѣ-тѣ. Тя му показала цвѣте-то — и исчъ вила ся.

— Момиче! продаваш ли това цвѣте ? запыталѣ усмихнато .

— Продавѣмъ го, отговорила.

— А что ищешъ?

— Двадесѣтъ пары.

—О! то е много малко: на ти пять грошѣ!

Цвѣтана ся зачюдила и отпустила ся да погледне тоя младъ момѣкъ, — още повече ся исчервила, оборила очи наземъ и му зала, че не може да земе пять грошѣ.

— Зачто?

— Менѣ не трѣбува много.

— Менѣ ся чини, че такѣво хубавичко цвѣте, събрано съ цѣ на единѣ хубавицѣ дѣвойкѣ, чини ѣ выше отъ пять грошѣ. кога не щешъ да ги земешъ на ти двадесѣтъ пары! Азѣ быхъ лалѣ всякога, всякога да си купувамъ отъ тебе цвѣте; желъ быхъ да го берешъ ты само за мене.

Цвѣтана му прѣдала цвѣте-то, зела 20 пары поклонила сѣ си трѣгнѣла; нѣ непознайникѣ-тѣ уловилѣ ѣ за-рѣкѣ.

— Кѣдѣ отходишъ дѣвойко?

— У дома.

— А гдѣ-ти е дома-та?

Цвѣтана ду приказала гдѣ сѣди и си трѣгнѣла. Младѣ момѣкъ не щѣлѣ да ѣ задрѣжи, може-бы, оттова, че хора-та, заминували по-край тѣхъ, зели да сѣ запирають, да имъ сѣ вѣ вать и лукаво да сѣ подсмивать.

Цвѣтана, кога си дошла у дома, приказала майци си всичко что ѝ ся случило.

— Добръ си сторила, рѣкла майка ѝ, та не си зела пять-тѣхъ гроша. Може да е былъ нѣкой-си лошъ чловѣкъ...

— Охъ! не, майко, не! Това не могъ да повѣрвамъ. Да го знаешъ колко е угляденъ, какъвъ сладкъ гласъ има!

— И така да-е, Цвѣтано. Пакъ по-болѣ да ся храни чловѣкъ съ труда си а не да зима даръ. Ты още не знаешъ, мила дѣщерко, какъ лоши хора можтъ да отщетятъ едно сирото момиче! Азъ все съмъ на страхъ кога идешъ въ градъ; и вынаги палижъ свѣщъ прѣдъ иконѣ-тъ и молижъ ся Господу Богу, да ти запази отъ всякъ бѣдѣ и напасть.

Цвѣтани очи си напльнили съ слъзы, и тя цѣлунжала майци-си рѣкъ.

На-зарана Цвѣтана набрала най-хубаво цвѣте и отишла съ него въ градъ. Очи ѝ палады на вси-странъ и чега-то трѣсили нѣчто. Мнозина искали да купятъ отъ неѣ цвѣте-то, нѣ тя отговаряла, че не ѝ е запродавъ, и поглядвала ту на еднѣ странѣ ту на другѣ. Настанълъ вечеръ; врѣмя было да ся заврѣне у дома-си, и цвѣте-то было врьено въ рѣкъ Яитрѣ. Никой нѣма да ти ся радва и да ти мериме! каза Цвѣтана съ нѣкакъвси жалость на срьдце. Наутрѣ подъ вечеръ тя сѣдѣла край прозореца та работила и тихомъ си нѣла жалны пѣсни, нѣ изеднажъ скокнѣла и извыкала:

— Охъ!

Младый непознайникъ стоялъ подъ прозореца.

— Что ти станѣ, запытала ѣ майка ѝ, коя-то сѣдѣла до неѣ.

— Ничто, мамо, отговорила Цвѣтана съ растреперянь гласъ, азъ го само видѣхъ,

— Кого?

— Оня господинъ, кой-то купи отъ мене цвѣте.

Баба-та погляднѣла изъ прозореца; младый момъкъ поклонилъ се така учтиво, така умильно, что-то тя не могла да си помисли за него нѣчто зло, а само добро.

— Помози Богъ, бабо! рѣкълъ, азъ съмъ много уморенъ, намира ли Ви ся малко мѣко?

— Далъ Господъ, сынко!

Урядна Цвѣтана безъ да чяка майчинъ отговоръ — молвила, зашто-то го знаела изнапрѣдъ — донесла чистѣ зеленѣ дѣлѣ, захлѣпѣла пенѣ съ дръвенѣ дѣсчицѣ, зела чяшкѣ, омыла ихъ, избрисала ихъ бѣлѣ крѣпѣ, сипала мѣко и прѣзъ прозореца подава, а между тѣмъ стоѣла въ земѣ глѣдала. Непознайникъ-тъ пилъ като еленъ изъ бѣлѣ стѣръ потокъ. Слѣдъ това то ся знае, че той благодарилъ Цвѣтани и благодарилъ ѣ не толкова съ голы думы, колко-то съ погледъ. Между това баба-та приказала му си всичкѣ-тѣ тѣгѣ и утѣхѣ за смръть-тѣ на мѣжя си и за драгы-ты свойства на дѣщерѣ, а нейно-то трудолюбѣе и нѣжность и така нататѣкъ. Той слушалъ съ вниманѣе, нѣ очи-ты му былы — трѣбува ли да ся казва гдѣ?

И Цвѣтана, срамежлива Цвѣтана, погляднѣла младый момъкъ, нѣ свѣтковица изъ облакъ не ся блѣска и не изчезва та брѣзо, както брѣзо ся оборвахъ наземъ кѣкличены-ты ѣ очи, кѣга- то имъ ся срѣщахъ погледы-ти.

— Азъ быхъ желалъ, рѣкълъ той майци ѣ, дѣщерѣ ти да продава никому, а само менѣ да продава работѣ-тѣ си. И тогѣ не ще да трѣбува да дохожда чѣсто въ градъ, и ты нѣма да ся сдѣваешъ отъ неѣ. Азъ самъ могъ доходи при васъ отъ врѣмя врѣмя.

Цвѣтани у очи лѣснѣла радость, коѣ-то напусто искала скрѣе; тя си глѣдала лѣвый рѣжавъ и щипала го съ дѣснѣ рѣжѣ. Баба-та на радо срѣдце прѣяла това прѣдложенѣе, безъ да си'ту

омышь за нѣкакво злочесто намѣреніе, и увѣрявала непознайника, какъ платно-то, что тече Цвѣтана, и чорапы-ты, что плете Цвѣтана, сж най-хубавы и траять много повече отъ колко-то други.

Мрьквало вече и младый момъкъ поискалъ вече да си отиде.

— Какъ тя выкать, младый и драгый господине? запыта баба-та.

— Мея е имя-то Драганъ, отговорилъ той.

Драганъ! излегка побжбрала Цвѣтана, Драганъ! Тя пять-пяти повторила това имя, като да залѣгала да го запамети добръ.

Драганъ имъ казалъ: » оstayте съ Богомъ » и си отишь. Цвѣтана го испращала съ очи, и майка ѝ замыслено стояла, га хваняла дъщеря си за ржж и й рѣкла:

— Охъ! Цвѣтано, мила майци! какъ е сладкъ и добъръ тоя момъкъ! да ся сдобыаше и ты съ такъвъ юнакъ!

Цвѣтанино-то сръдце затупяло.

— Мамо, мамо! какъ можешъ си помысли такъво нѣчто? **Т**ой е господарь, а между селаченки....

Цвѣтана не си свръшила думж-тж.

Сега читателю-ти трѣбува да знажтъ, какъ тоя младый момъкъ, тоя Драганъ, былъ сынъ на единъ доста богатъ трговецъ, съ хубавъ умъ и съ добро сръдце, добро отъ естество-то, нъ слабо и вѣтърничяво. Той живѣлъ распустижтъ животъ, мыслилъ само за свое удоволствіе, дирилъ го у свѣтскы забавы, нъ чясто го не намиралъ. Ядосвалъ ся, грыжилъ ся и тякалъ на урисниж-тж си. Цвѣтанина-та хубость при пръвж сръщж глѣбоко му ся втлапила у сръдце-то. Той, като ученичекъ чловѣкъ, прочиталъ романы (приказки), и дилии, ималъ доста живо въображеніе, и чясто прѣлѣталъ съ мысль у оныя врѣмена — были или небыли —, въ кои-то ако сж за вѣрж пѣснопойци-ти, вси людіе безгрыжно ся расхождали по зелены долины, кжпали ся по чисты изворы, либли ся като яребицы, почивали си на сѣнжж подъ меризливы дръ-

вета и прѣминували дни-ты си въ честитѣхъ праздность. Нему сторило, че нашылъ у Цвѣтанѣхъ брѣмя, какво-то отдавна тръс срьдце-то му.

— Естество-то мя выка въ обятія-та си на чисты радости, слылъ си и наылъ ся, поне за малко врѣмя, да остави вели свѣтъ.

Да ся врьнемъ при Цвѣтанѣхъ. Настанѣла ноцъ — майка бласловила дѣщерѣхъ си и пожелала ѣмъ легкѣхъ ноцъ; нѣ тоя пѣть бласловія-та ѣ ся не сбѣдижла. Цвѣтанѣхъ цѣла ноцъ сънѣ не хванѣла. Новый гостѣхъ на душиѣхъ-тѣхъ ѣ. Драгановый образѣхъ, така живо ѣ ся вѣявалѣхъ, что-то тя почти всякѣхъ минутѣхъ трепкала, протягала съ въздышала. Позорѣхъ Цвѣтана станѣла, отишла край рѣкѣхъ Янтѣхъ сѣдижла на зеленѣхъ муравѣхъ и съ подпренѣхъ главѣхъ тя изгядвала лы-ты мѣглы, кои-то ся вѣяхѣхъ изѣ въздуха и съ издвиганіе нагъ оставялы свѣтѣликавы капкы на зеленѣхъ-тѣхъ покрывкѣхъ на естество. Всѣхъхъ владѣла тишина. Нѣ възходяще-то свѣтило дневно прогидило всичкы твари: горы-ты и долища-та оживѣлы; пробудены птицы запѣлы: цвѣтя-та си навирилы главы — като да ся наслаждать съ животворны-ти зари отѣхъ свѣтѣлнѣхъ. А Цвѣтана още дѣла замыслена. Охъ! Цвѣтано, Цвѣтано! что ти е, что ти ста. Досега ты си спяше като кротко ягне и заедно съ птицы-ты ранѣхъ ся веселяше, и чиста и весела ти душа въ очи-ти блящи както что ся лѣщи слънце-то у капкы-ты отѣхъ небеснѣхъ-тѣхъ роса сега си навѣсена, и обща-та радость на естество то чюжда е твое-то срьдце — Между това младѣхъ пастырѣхъ си искарвалѣхъ стадо край рѣкѣхъ-тѣхъ и свирилѣхъ свиркѣхъ. Цвѣтана мѣтнѣла възъ него очѣхъ си мыслила:

— Да бѣше роденѣхъ простѣхъ селаченинѣхъ, пастырѣхъ, тоя кой-то владѣе сега срьдце-то — па да бѣхъ си искарвалѣхъ сега по край мѣстадо! Охъ! азъ бѣхъхъ му ся поклонила усмихнѣхъто и рѣкла бѣхъхъ

»добъръ чясъ! милый овчярьо! Къдъ си карашь стадо? Гдѣ расте трева зелена за овцы-ты ти? Гдѣ има да ся червенѣе цвѣте, отъ кое-то да ти сплетѣ вѣнецъ за шяпкѣ-тѣ?» Той бы мя погладилъ умилно — уловилъ бы мя, може-бы, за рѣкѣ... Въ ображеніе!

Пастырь-тѣ свирешкомъ прошълъ покрай неѣ, и съ шарено-то си стадо затулилъ ся зади ближний връхъ. Изненадѣнно Цвѣтана зачюла тупотъ — обрънѣла ся, видѣла конь и на него Драгана.

Всичкы жиы й прѣмрѣлы, и не отъ страхъ. Тя станѣла по-искала да трѣгне, нѣ не могла. Драганъ слѣзълъ отъ коня, дошълъ при Цвѣтанѣ и — въображеніе-то й иѣколко ся сбѣднѣло; зашто той иѣ погладилъ умилно, хванѣлъ иѣ за рѣкѣ... А Цвѣтана, Цвѣтана стояла втрещена, съ запаленъ образъ, съ растреперяно сръдце — нѣ не могла да си оттегли отъ него рѣкѣ — не могла да отстѣпи. Кога той ся досѣгнѣлъ до неѣ съ червены-ты си устѣи... Охъ! той иѣ цѣлунѣлъ, цѣлунѣлъ иѣ така пламенно, что-то ней ся сторѣло, че цѣлый свѣтъ, гори на огнь.

— Мила Цвѣтано! рѣкълъ Драганъ, мила Цвѣтано! азъ тя либѣ!

И тыя думы екнѣлы въ дѣно-то на душиж-тѣ й като небесна въсхытителна свирка. Нѣ едва смѣяла да си вѣрва уши-ты и... Нѣ азъ врьгамъ перо-то. Щѣ кажѣ само, че въ тоя мигъ огъ въстѣргъ Цвѣтани страхъ изчезнѣлъ — Драганъ разбралъ, че тя го либи, либи го съ страсть, съ ново, чисто, открыто сръдце.

Тѣи си сѣнѣли на тревж-тѣ така, что-то между тѣхъ не останѣло много мѣсто — глѣдали ся единъ другый въ очи и думали си: либи мя! И два чяса врьбия сторѣло имъ ся като единъ мигъ. Найсѣтѣи Цвѣтани дошло на умъ, че майка й може да иѣ трѣси и да ся грыжи за неѣ. Трѣбуваше да ся раздвоить.

— Охъ Драгане! рѣкла, вынагы ли щешъ любишь ты мене?

— Вынагы, мила Цвѣтано, вынагы! отговорилъ той.

— И заклинашь ли ся за това?

— Заклинамъ ся, любезна Цвѣтано, заклинамъ ся.

— Не! не ми трѣбува клятва. Азъ тя вѣрвамъ, Драгане, вѣрвамъ тя. Лема щещь идешъ да мамишь сиротѣ Цвѣтанѣ! Знаешъ, ч това нещещь направишь.

— Не щѣ, не щѣ, мила Цвѣтано!

— О колко съмъ честита! и колко ще ся зарадва майка ми, кога ся научи, че ты мя либишь!

— Охъ не Цвѣтано, ней не трѣбува да ся казва.

— А зашто?

— Стари хора всякога си турять омышлы. Тя може си помисли Бог-зна нѣчто несвѣстно и злочесто.

— Врѣмя е да ся разидемъ.

— Пакъ тя моляхъ да ѱ не казвашъ затова ничто.

— Добрѣ; щѣ тя послушамъ, ако и да не ми е по воляхъ да криешъ отъ неѣхъ нѣчто.

Ти си казали: »съ Богомъ,» цѣлунули ся послѣдній пѣтъ дали си думѣхъ всякой день прѣдъ-вечеръ да ся събирать или крадѣхъ-тѣхъ, или у бранище-то, или гдѣ-было наблизу къдѣ Цвѣтанинѣхъ-тѣхъ къщѣхъ, само непрѣмѣнно да ся събирать. Цвѣтана си трѣгнѣла, нѣ очи-ты ѱ сто-пѣти ся обръщали камъ Драгана, кой-то зашнѣтъ въ неѣхъ, още все си стоялъ край рѣкѣхъ-тѣхъ.

Цвѣтана ся врънѣла у дома си не въ такъво расположеніе, въ какво-то была, кога излѣзла изъ неѣхъ. На образа ѱ и въ всичкы-то ѱ движенія видяше ся нѣкаквѣ-си радость. Той мя либи! мыслила си и уносила ся съ тѣхъ мысль.

— Охъ майчице! каже Цвѣтана майци си, коя-то едва была стѣнѣла отъ лѣгло-то си, охъ майчице! какво хубавичко утро! кака е всичко весело по поле-то! Никога птичкы-ты не сѣхъ пѣли та весело, никога слѣнце-то не е грѣло така лѣскаво, никога цвѣт

та не сѣ мерисалы така пріятно!

Баба-та подпирала ся на тоягѣ-тѣ си и излѣзла на зеленѣ муравѣ да ся поуследи съ утро-то, кое-то Цвѣтана така омаяно описвала. То наистинѣ ѣ ся показало безъ мѣрѣ пріятно; мила-та ѣ дѣщеря съ своиѣ веселѣ развеселила заедно съ себе цѣло-то естество.

—Охъ! мила майци! рѣкла тя, какво хубаво е далъ Господъ! На шестдесѣть годинѣ съмъ чловѣкъ па още не можъ да ся наситѣ на Божи-ты работы; не можъ да ся наравдамъ на ясно небе, кое-то ны похлупя като единѣ връшникѣ, не можъ ся наглядѣмъ на земѣ-тѣ, коя-то всякъ годинѣ ся покрыва съ новы треви, съ нови цвѣ-тя. Наистинѣ небесный царъ много обыча чловѣка, кога-то за него така хубаво е украсилъ и накычилъ тоя свѣтъ. Охъ Цвѣтано! кому бы ся пощѣло да мре, ако по нѣкой пѣтъ не бы ни доходио не-воля?... Нѣ това е потрѣбно. Може-бы мы быхме забуравили за душиѣ-тѣ си, ако по нѣкой пѣтъ не ся докарваше да ни потекѣтъ изъ очи слѣзы.

А Цвѣтана си мыслила: »охъ! азъ по-болѣ щѣ си забурави душиѣ-тѣ, а не милый си другаръ!«

Слѣдъ това Драганъ и Цвѣтана отъ боязнь да не бы си у-стояли на думѣ-тѣ, всякой вечеръ ся събирали (кога Цвѣтанина майка си лѣгала да спи) или край рѣкъ-тѣ, или у бранище-то, нѣ наймного подъ сѣнкѣ на стогодишны дѣбове (на осѣмдесѣтъ рас-крача отъ къщѣ-тѣ)—дѣбове, что осѣнявать быстрый видѣ, кой-то ся синѣе тамъ на близу. Тамо тиха мѣсячина прѣзъ зеленѣ-ты стѣлѣчета чѣсто посрѣбрявала съ зарѣ-ты си Цвѣтанинѣ-тѣ косѣ, съ коѣ-то си играли тѣси вѣтрове и рѣка на милый любовникѣ; чѣ-сто зарѣ-ты отъ мѣсячинѣ освѣщавали въ очи на любезнѣ Цвѣтанѣ любовнѣ-тѣ ѣ слѣзѣ, вынагы осушенѣ отъ страстнѣ цѣлувкѣ. Тѣи ся прѣгрѣждали и милвали; нѣ цѣломѣдріе и непорочность тѣ осѣнявали.

—Кога-то, Цвѣтана Драгану думаше, кога ми кажешъ: «люб

тя, драга душе! « кога сѣ мя стѣснешь до сръдце, кога мѣ п
гляднешь съ умилно око, охъ! тогава ми става така добричк
така сладичко, что-то азъ ся забуравямъ, забуравямъ всичко, освѣ
— Драгана. За чюдо е, за чюдо е, драгій ми, какъ безъ да тя зна
могла съмь да живѣѣхъ мирно и весело! Сѣга това не разбирамъ
сега си мыслижъ, че безъ тебе животъ не е животъ, а мѣка и н
воля. Безъ твои очи черна чернилка ми е свѣтла мѣсячина; безъ
твой гласъ несносенъ ми е славѣй, кога пѣе; безъ твое дышан
вѣтръ ми неприятенъ.

Драганъ ся уносилъ съ своижъ-тъ пастыркъ — така нарича
Цвѣтанъ — и като гледалъ колко тя го либи, самъ ся галѣ
и правилъ по-любезенъ. Всички лѣскавы забавы на велкый свѣ
той гледалъ прѣдъ очи-ты си като да не чинятъ ничто наспроти
тия удовольствія, съ кои-то страстолюбиво-то пріятелство на н
винна душъ хранило сръдце-то му. Съ настрѣхваніе той смѣ
лявалъ за омразно-то сладострастіе, съ кое-то отнапрѣдъ ся
пивалы неговѣ-ты чюства. « Азъ щѣ живѣѣхъ съ Цвѣтанъ ка
брать съ сестрѣ, мыслилъ си, не щѣ употребѣ въ зло нейн
тъ любовь, и бы-щѣ всякога честить! » Безразсѣдный лу
младо! познавашъ ли си сръдце-то? всякога можѣ-ли-щешъ
стоишь на сръщѣ на движенія-та си? Разумъ-тъ вынагы ли
да е царъ на чюства-та ти?

Цвѣтаны теглило сръдце да навѣжда Драганъ майкѣ ѣ по-чяс
« Азъ ѣжъ обычамъ, думала, и желажъ ѣ всяко добро; а пакъ менѣ
чини, че за всякого ще е голѣма радость да тя гледа. » — И наисти
баба-та всякога ся радвала, кога го видвала. Ней было драго да
разговаря съ него за покойный си мѣжъ, и да му приказва за м
ды-ты си години: какъ ты прѣвъ пѣтъ ся видѣла съ драгый си И
на, какъ ся залибилъ той за неѣ, и въ какѣжъ любовь, въ какѣвъ с
воръ живѣлъ съ неѣ. « Охъ! мы никога не можяхме да ся нагле

ме—дори до оня часть, кога-то люта смръть му подкоси нозь-ти. Той умръ на рѣчѣ-тъ ми!» — Драганъ ѣ слушалъ съ истинско удовольствіе. Той куповалъ отъ неѣ Цвѣтанинѣ-тѣ работѣ, и всякога некаѣ да плаща десять пѣти по-скѣпо отъ колко-то тя искала; нѣ баба-та никога не рачила да земе повече.

Така измишля пѣколко седмицы. Веднажъ еднажъ вечеръ Драганъ много чикалъ своѣ Цвѣтанѣ. Най сѣтиѣ тя дошла, нѣ така угрыжена, что-то той ся уплашилъ; очи-ты ѣ были почервенѣлы отъ плачь.

—Цвѣтано! Цвѣтано! Что ти е, что ти станѣ?

—Охъ брате! азъ съмъ плакала!

—Зачто? что е това?

—Трѣбува да ти кажѣ всичко. Исканъ мѣ сынъ-тъ на единъ имотенъ селаченинъ отъ близно-то село; Майка иска да го земѣ.

—И ты пристаяшь ли?

—Охъ изгори! какъ и пыташь за това? Жалѣмъ майкѣ си, тя плаче и казва, че и не желанъ мира, че ще ся мѣчи на смрътнѣ си чась, ако мѣ нежени на животь. О мале! ты не знаешь, какъ азъ си имамъ драгъ другаръ!

Драганъ либилъ Цвѣтанѣ, и казвалъ ѣ, че нейна-та честь му е най-драгоцѣнна отъ всичко на свѣта; че по майчинѣ-тѣ ѣ смръть щалъ да ѣ прибере у дома си да живѣе съ неѣ нераздѣлно, и въ село и въ гѣстѣ горѣ, като у рай.

При всичко това ты не можешь да бѣдешъ мой мѣжъ? Рѣкла Цвѣтана съ тихѣ въздышкѣ.

—Зачто?

—Азъ съмъ селаченка.

—Ты мѣ докачашъ; за пріятеля ты отъ всичко най драгоцѣнно е душа чувствителна, душа невинна — и Цвѣтана бы-ще мѣ най-близна до сръдце.

Тя ся мѣтижла на грѣды-ты му — и въ тоя чась могла загине непорочность-та. — Драганъ усѣтилъ необыкновенно вѣненіе въ кръвь-тѣ си — никога не му ся видѣла така прѣльстива-никога нейны-ты милванія не го кѣсали така силно — никога нейны-ты цѣлузки не былы така огненны — тя за ничто не знаа за ничто нѣмала омышль, ничто ся не бояла — вечерный мракъ раздравалъ желаніе-то — нѣмало ни еднѣ звѣздицѣ да ся блеще на небе — никаквѣ зарѣ нѣмало да освѣти заблужденіе-то — Драганъ усѣща у себе трепеть — Цвѣтана такожде, безъ да знае о что — безъ да ся сѣща что ся работи съ неѣж Охъ Цвѣтане! Цвѣтано! гдѣ ти е Ангелъ Хранитель? Гдѣ ли ти оста невинность?

Заблужденіе-то прѣминѣло въ еднѣ минутѣ. Цвѣтана ся заплеснѣла, дивѣла ся и запытвала, Драганъ мѣчалъ — трѣсилъ да немы а не намиралъ.

— Охъ! страхъ мя е, думаше Цвѣтана, страхъ мя е отъ тога что ни ся случи! Менѣ ся стори, че умирамъ: наистинѣ душица ми Не, азъ не смѣѣхъ да го искажѣхъ!... Ты мѣчишь, Драгане! въздышашъ!... Божичко! что е това!

Между това свѣткавица ся свѣтижла, грѣмотевица треснѣла. Цвѣтана цѣла треперала. »Драгане, Драгане! думала, мене е страшно! Боѣхъ ся да мя не убіе грѣмотевица, като еднѣ прѣстѣпницѣ!»

Страшно воювала бура-та, дѣждъ ся изливалъ изъ черныя облацы, като изъ ведро — чега-то и само-то естество жалило погынѣж-тѣ невинность Цвѣтанинѣ. — Драганъ залѣгалъ да прѣговори Цвѣтанѣ, и придружилъ ѣѣ до дома ѣѣ.

Слѣзы роили изъ очи кога ся прощавала съ него.

— Охъ Драгане! увѣри мя, че щемъ бѣдемъ, както и на прѣдчестити!

— Щемъ бѣдемъ, Цвѣтано, щемъ бѣдемъ, отговорилъ.

— Дай Боже! Азъ не можъ да не вѣрвамъ твои-ти думы, з...

азъ ты либѣ! само у, сръдце-то ми.... Нъ стига! Прощавай! Утрѣ, утрѣ щемъ ся видѣ пакъ.

Тѣ ся събирали и навѣждали за много врѣмя; нъ какъ ся промѣнило всичко! Драганъ не могълъ вече да бѣде доволенъ съ невинно-то умилваніе на своѣхъ Цвѣтанъ — и съ самы-ты ѣ пълны отъ любовь погляды — не ся благодарилъ отъ само-то ѣ похващаніе за ржжъ, отъ самы-ты ѣ цѣлувки и отъ само-то ѣ чисто пригрѣщаніе. Той желалъ повече и повече, и най сѣтиѣ ничто не могълъ да желае — Кой-то си познава сръдце-то, кой-то е размышлявалъ за свойството на най пѣжно-то му удоволствіе, той наистинѣ ще е съгласенъ съ мене, какъ: да си испълни чловѣкъ всички желанія то е много опасна испытня за любовь.

Цвѣтана за Драгана не была вече оля Ангелъ непорочень, кой-то по-прѣди разпалвалъ негово-то въображеніе и му уносилъ душиѣ. Неумѣренъ-тъ му любовь намѣстили такыва чувства, съ кои-то той не могълъ да ся гоѣми, и кои-то за него не были новы. Колко-то за Цвѣтанъ, тя съврѣшено прѣдана нему, живѣла и дышала само за него; у всичко ся покоришала на волиж-тъ му като едно агне и у негово-то удоволствіе намирала своѣх-тъ честь. Тя съглядала у него промѣнъ и чясто му говорила: « Отнапрѣдъ ты бѣше по-веселъ, отнапрѣдъ мы бѣхме по-мири и по-честити! отнапрѣдъ азъ не ся бояхъ толкова, че щъ изгубѣ любовь-тъ ти! ». По тѣхъ пять кога ся прощавалъ съ неѣхъ Драганъ думалъ: « Цвѣтано! утрѣ не щъ мож да ся видѣ съ тебе; имамъ тяжкы работи » — и всякога при тѣхъ думи Цвѣтана въздышала.

Най сѣтиѣ тя пять дни нарядъ не го видѣла, и была въ най-гоѣмо неспокойствіе; въ шестый день той дошълъ при неѣхъ съ навжсено лице и казалъ ѣ « Любезна Цвѣтано! азъ съмъ принуденъ за нѣколко врѣмя да ся отдовоѣхъ отъ-при тебе. Ты знаешъ че азъ имамъ търговѣхъ съ Царѣиградъ; нужда става даидѣ самъ

да прѣглядамъ търговскы-ты си раборы, дружина ся стяга да в
ви. « Цвѣтана прѣплатѣла и насмалко останѣло да ся забуре
Драганъ ѣхъ лѣстилъ, казвалъ, че всегда ще либи своѣхъ милъ Ц
танъ, и, както ся надѣе, откакъ ся заврѣне нѣма вече да ся от
ява отъ-при неѣхъ. Доста врѣмя тя мѣчяла; послѣ обяна съ
къ слѣзы схванѣлаго за рѣкъ, погледѣла го съ всичкѣ-тъ
любовниж нѣжностъ, пакъ го попытала:

—Никакъ, ли неможешъ останѣ да не идешъ?

—Могъ, одговорилъ, нѣ съ голѣмъ повреждѣ на моя имотъ а
же-бы и на честь-тъ ми.

—Охъ! кога е така, рѣкла Цвѣтана, то врѣви кѣдѣ-то Богъ
ка! По пѣтъ е страшно, въ Царѣйградъ болести; азъ щѣ у
кога чюѣхъ че ти ся случило нѣчто пакостъ, и.....

—Зачто ся плашинѣ, Цвѣтано, зачто мыслишъ така? Азъ ся
дѣѣхъ да ся врѣнѣхъ при тебе, мила моя другарко, здравѣ, читавѣ

—Дай Боже! Дай Боже! всякый день всякый чясъ щѣ ся моѣхъ за
бе. Охъ! зачто не умѣѣхъ да четѣхъ и да пишѣхъ! Ты щяше м
баждашъ за всячко, что ти ся случва; и азъ щяхъ ти пишѣхъ -
мон-ты слѣзы!

—Не дѣѣ Цвѣтано, Не мой плака; чювай себе-си чювай с
любовника ся. Азъ нещѣхъ да плачешъ ты безъ мене.

—Изгоро! нема искашъ да ми отнемешъ и тѣѣхъ утѣхъ! Не!
какъ ся раздѣѣхъ съ тебе, само тогава щѣ прѣстанѣхъ да пла
кога ми прѣсѣхне срьдце.

—Смышлявай за онѣѣхъ честитѣхъ минутѣхъ, въ коѣѣ-то щемѣ
видимѣ.

—Щѣхъ мыслиѣхъ, щѣхъ мыслиѣхъ за неѣхъ! Охъ! дано дойдяше ты
скоро... Живѣ—ты Драгане! смышлявай, не забравяй твоѣхъ с
тъ Цвѣтанѣхъ, коѣ-то либи тебе повече отъ коѣѣ-то себе!

Азъ немогъ да опишѣѣхъ всячко, что си думали въ тоѣ слѣ

На другий день трѣбувало да бѣде жива — разлѣла.

Драганъ искалъ да сяпрости и съ Цвѣтанинъ майкѣ, коя-то немогла да си задрѣжи слѣзы-ты кога чула, че мылый, хубавый й господинъ отхожда въ Царійградъ. Той ѣж покашилъ да земе отъ него нѣколко пары като й рѣклъ: «Азъ нещѣ, доклѣ мя нѣма тука Цвѣтана да продава другому работѣ-тѣ си, коя-то по договора ни менѣ ся стой.» — Баба-та го посипала съ благословіи. «Дай Боже! думала тя, да ся врынешъ при насъ здравѣ читавѣ и да тя видѣ още еднажъ на тоя свѣтъ! Ако ли въ това врѣмя Цвѣтана си намѣри юнакъ по волѣж; азъ щѣ благодарѣ Бога, ако ся намѣряше и ты на сватѣж-тѣ й! Аколися случи да добые Цвѣтана дѣтца, знай, господине, че ты щешъ ги крѣстишь! Охъ! азъ отъ все-срдце желанъ да дочакамъ да видѣ това!» — Цвѣтата стояла изподъ майкѣ си и не смѣла да ѣж поглядне. Читателіе-ти можѣтъ си научи что е усѣщала тя въ това мгновеніе.

Нѣ что ли е усѣтила кога-то Драганъ ѣж прѣгрѣнѣлъ послѣдній пѣтъ, послѣдній пѣтъ ѣж стиснѣлъ до срдце-то си и й казалъ: Съ Богомъ, Цвѣтано! какво жалостно позорище! Утренна зора, като пламенно море, разливала ся по вѣсточно-то небо. Драганъ стоялъ подъ стѣби-то на единъ высокъ дѣбъ и дрѣжялъ пригрѣнѣтѣ-тѣ блѣднѣ-тѣ, смѣщенѣ-тѣ и угриженѣ-тѣ си любовницѣ, коя-то кога ся прощавала съ него прощавала ся съ душиѣ-тѣ си. Цѣло-то естество было у нѣмо млѣчаніе.

Цвѣтана плакала, — Драганъ плакалъ — пустылъ ѣж — тя паднѣла — клекнѣла, двигнѣла рѣцѣ камъ небо и гядала Драгана, кой-то ся измичялъ — по-нататѣкъ — по-нататѣкъ — и най-сѣтнѣ отъ очи й ся затулилъ, — гѣснѣло слѣнце и Цвѣтана, оставена, злочеста, заборавила ся и изгубила си память.

Свѣстила ся — и свѣтъ-тѣ й ся показѣлъ яляентъ; Всички хубости и сладости, отъ естество-то скрили ся отъ неѣж заедно съ

дѣлъ себе-си у Цвѣтанины рѣцѣ. Той прѣблѣднѣлъ послѣ, безъ да
подума думѣ, зель ѣж за рѣжж, въвелъ ѣж въ стаж-тѣ си, затвориѣ
врата-та и казалъ ѣ: » Цвѣтано! обстоятелства-та ся прожѣвнихъ
азъ съмь далъ думѣ да ся оженѣ; ты можешъ да мя оставишъ на
мира, и зарадъ свое спокойствіе да мя забуравнишъ. Азъ тя любяхъ,
любъ тя и сега, тое—желаж ти всяко добро. Ето ти десять жлѣти
меджидіета—земи ги (при това спусти ѣ нары-ты въ пазухъ) — доз-
воли ми да тя цѣлушъ послѣдній нѣтъ—и врьви си дома.—Прѣди да
ся свѣсти Цвѣтана той ѣж извелъ изъ стаж-тѣ си, и казалъ на слу-
гѣ-тѣ си: изведи тѣж дѣвойкѣ на пѣтя.

Срьдце ми ся облива съ крѣвъ тоя часъ. Азъ забуравямъ да е
Драганъ чловѣкъ—готовъ съмь да го проклинамъ — нъ языкъ ми ся
неклати—глядамъ на небо-то и слѣза ми ся лѣщи на образа. Охъ
Зачто не пишѣж романъ, а единъ жалѣж приказж!

И така Драганъ изманиѣ Цвѣтанъ, кога ѣ казалъ, че отхожда
въ Царіѣградъ. — Не, той наистинѣж былъ на търговіа нъ намѣсто да
тръговува съ стоки той и гралъ на хартіи по кахвенета-та, гдѣ-то му
изиграли всичко-то иманіе, Най-сѣтнѣ, тръговуваніе-то ся свръши-
ло и Драганъ ся прибралъ съ дългове до шіѣж. Остаяше му само
една леснина да си оправи състояніе-то—да ся ожени за нѣкоѣж си
старѣ богатѣ вдовицѣ, коя-то отдавна была залюбена за него. Той
ся прѣжялиѣ, дошлѣ въ кѣжж-тѣ ѣ, откакъ поклонилъ Цвѣтани
искренѣж въздышж. Нъ всичко това довольно ли е да го опраздае?

Цвѣтана ся намѣрила на улицѣ-нѣ въ такъво положеніе кое-то
никакво перо неможе описа. « Той, той мя изгони! » това ѣ были мы-
сли-ты, това ѣ были чувства-та. Тя за врьвѣя прѣжмрьѣла. Една добра

жена, коя-то минувала оттамъ, запрѣла ся при Цвѣтанъ, коя-то
 жала прострена на земѣ-тъ и погрыжилася да ѣхъ свѣсти. Клята
 отворила очи—исправила ся съ помощь отъ добръ-тъ женъ—
 годарила ѣ и истрѣжила, сама безъ да знае наждѣ. » — Не три
 вече да живѣѣхъ, за мене нѣма животъ (мыслила си Цвѣтана)
 ма!.... О да паднаше възъ менъ небо-то! Земя-та да погълне
 мене клята!.... Не! небо-то не пада; земля-та ся негърси! Тяжко и
 ко менъ! « — Излѣзла изъ града и наведнажъ намерила ся на вра
 край рѣкъ Янтрѣ подъ сѣнкъ на стары-ты джове, кои-то пр
 нѣколко седмицы бѣхъ безгласны свидѣтелие на нейно-то унося
 Тоя спомянъ смжилъ ѣ душѣ; Най страшно срьдечно уж
 показало ся на лице-то ѣ. По нѣколко минути слѣдъ това пад
 въ нѣкакъ си замысленность— глѣдала около себе съглѣдала
 щерѣ-тъ на сѣсѣда си (пятнадесятогодишнѣ дѣвойкѣ) че вр
 изъ пѣтя—повикала ѣхъ, извадила изъ пазухъ десять-тѣхъ жлѣти
 дала ѣ ги и рѣкла: Посестримо Радо! занеси тѣя пары майци
 тѣи не сѣ крадены—кажи ѣ, че Цвѣтана ѣ е сгрѣшила, зачто
 тайла любовь-тъ си камъ единъ коравъ чловѣкъ,—камъ Дра....
 зачто да му знае имя-то?— кажи ѣ, че той мя изневѣри—помол
 ся да мя прости—Богъ да ѣ бже на помощь цѣлуни ѣ рѣкъ, т
 както азъ ти цѣлувамъ сега—кажи ѣ че клята Цвѣтана ти казе
 цѣлунешъ—кажи ѣ че азъ... Тукъ прѣкъснѣ думѣтъ си и врѣ
 въ водѣ-тъ. Рада извикала, зела да плаче, нѣ не могла да ѣхъ из
 ви, припижѣла въ село— събрали ся хора, и извадили Цвѣтанъ
 тя была вече мрътва.

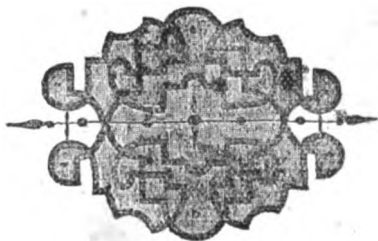
Така си сврѣшила живота Цвѣтана, прѣкресна по душѣ
 тѣло. Кога ея виднѣ тамо, у новыи животъ, позна-щѣ тя, и

Цвѣтано! Закопали ѣж край рѣкѣ-тѣ, подѣ еднѣ ираченѣ дѣбѣ, и исправили дръвенѣ крѣстѣ на гроба ѣ. Тамѣ азѣ чѣсто стоѣж за-мыслѣнѣ, ослопенѣ о хранилище-то на Цвѣтанный прахѣ; прѣдѣ очѣ-ты ми бухти рѣка-га: надѣ мене шумѣть листа-та.

Цвѣтанина майка, кога разбрала за страшиж-тѣ смръть дѣще-ринѣ си, крѣвь-та ѣ отѣ страхѣ истинѣла—и очѣ-ты ѣ за вѣвѣкѣ ся затворилѣ:—кѣщица-та запусѣла. Прѣзѣ неѣж вѣе вѣтѣръ и суевѣрни-ти селачене кога слушѣть ношѣ тоѣ шумѣ, говорятѣ тамѣ стене мрътвецѣ; тамѣ въздышѣ сирота Цвѣтана!

Драганѣ догдѣ и да умре былѣ потирѣнѣ и злочестѣ. Кога разбралѣ что пострадала Цвѣтана, немогѣлѣ да ся утѣши и брѣилѣ себе-си за неинѣ убѣицѣ. Азѣ ся запознахѣ съ него еднѣ годѣнѣж прѣди смръть-тѣ му. Той самѣ ми приказа тѣжѣ приказкѣ и заве-де мя на Цвѣтанный грѣбѣ.... Сега, може бы тѣи сѣ ся вѣчес примирѣли!

КРАЙ.

011.
57
011

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11